

Mari Laiho

**KYSELYTUTKIMUS LAPINLAHDEN KUNNANKIRJASTON LAS-
TEN- JA NUORTEN OSASTOJEN TILOISTA**

**KYSELYTUTKIMUS LAPINLAHDEN KUNNANKIRJASTON LAS-
TEN- JA NUORTEN OSASTOJEN TILOISTA**

Mari Laiho
Opinnäytetyö
Kevät 2013
Kirjasto- ja tietopalvelun koulutus-
ohjelma
Oulun seudun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma

Tekijä: Mari Laiho

Opinnäytetyön nimi: Kyselytutkimus Lapinlahden kunnankirjaston lasten- ja nuorten osastojen tiloista

Työn ohjaaja: Mira Jurvansuu

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2013

Sivumäärä: 47 + 21

Tämän opinnäytetyön toimeksiantajana oli Lapinlahden kunnankirjasto. Työssä selvitetiin sekä Lapinlahden pääkirjaston että Varpaisjärven lähikirjaston lasten- ja nuorten osastojen tilojen viihtyisyyttä ja toimivuutta. Tutkimuksella haluttiin saada esiin osastojen käyttäjien mielipiteitä ja toiveita. Toiveena on uudistaa osastoja, koska esimerkiksi kalustus on vanhentunutta ja osittain alkuperäistä.

Tutkimusmenetelmänä oli määrällinen tutkimus, ja tutkimusaineiston keräämiseen käytettiin kyselylomaketta. Kysely toteutettiin paperilomakkeella ja Internetissä helmikuussa 2013. Kyselyn pääkohderyhmänä olivat lapset ja nuoret ja tämä ikäryhmä vastasikin kyselyyn ahkerasti. Kyselyyn tuli yhteensä 71 vastausta. Opinnäytetyön tietoperustassa esitellään millaisia tiloja lapsille ja nuorille kirjastoissa voi olla ja mitä tulisi ottaa huomioon tilojen suunnittelussa.

Kyselyn tuloksista kävi ilmi, että käyttäjät olivat melko tyytyväisiä lasten- ja nuorten osastojen viihtyisyyteen ja tiloihin. Viihtyisyyttä haluttaisiin kuitenkin parantaa ja uusia kalusteita toivottiin. Lisäksi toivottiin osastoille lisää värejä, nuorille seurustelunurkkausta ja rauhallisia tiloja kotitehtävien tekemistä varten. Osastoja pidettiin melko tilavina ja helppokulkuisina, tosin joidenkin vastaajien mukaan hyllyvälit olivat liian ahtaita. Uutuuskirjojen löytämisessä ja opasteiden tulkitsemisessä vastaajilla oli jonkin verran vaikeuksia.

Viihtyisyyttä osastoilla voitaisiin parantaa hankkimalla uusia kalusteita, mikä voisi tuoda myös vastaajien toivomaa lisäväriä osastoille. Lainaamisen ja palauttamisen jälkeen suosituinta lasten- ja nuorten osastoilla oli lukeminen, ystävien seurassa oleskelu ja tapahtumat kirjastossa, joten nämä tulisi ottaa huomioon myös kalustevalinnoissa. Lapset ja nuoret tulisi ottaa mukaan tilojen suunnitteluun, ja heidän tulisi voida vaikuttaa kalustevalintoihin. Jatkotutkimusaiheena voitaisiin selvittää millaisia tapahtumia kirjastoihin toivotaan, jotta tilavaatimukset niille voitaisiin ottaa huomioon.

Asiasanat: Lapinlahden kunnankirjasto, kyselytutkimus, asiakastyytyväisyys, lapset, nuoret, kirjastot, tilat

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Library and Information Services

Author: Mari Laiho

Title of Thesis: Questionnaire study on children's and junior's departments premises in Lapinlahti municipal library

Supervisor: Mira Jurvansuu

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2013

Number of pages: 47 + 21

This thesis was commissioned by Lapinlahti municipal library. The purpose of this thesis was to study both Lapinlahti main library's and Varpaisjärvi branch library's departments for children and juniors. The purpose was to examine if the departments were comfortable and how the atmosphere of library spaces could be increased. Another purpose was to gain children's and juniors' opinions about the departments. The commissioner is optimistic about renovating departments in the future because for example furnishings are old and original.

The research method was quantitative and questionnaire was used to gather research material. Inquiry was conducted in February 2013 in both libraries and online. The main target group of the survey was juniors but the purpose was to gather answers from customers of different ages. There were 71 answers for the questionnaire. In the theoretical background of the thesis different kind of library premises for children and juniors were introduced. There was also introduced what you should take into consideration when planning library spaces for juvenile customers further more.

The results indicated that customers were quite pleased with the spaces of children and junior departments. However they would like to increase comfort and would like have new furniture. The respondents hoped for more colour, a cosy corner for junior customers for socializing and a peaceful space for doing homework. The departments were considered quite capacious and passable even though some respondents thought that there was not enough space between bookshelves. There were some problems finding new children's and juvenile's books and understanding the library guides.

The cosiness of departments could be increased by purchasing new furniture which would make the departments more colourful. After borrowing and returning of items the most popular ways of spending time at the library were reading, hanging around with friends and events at library. These issues should be taken into account when choosing furniture. Children and juvenile could participate in designing the premises and they should be able to contribute to furniture choices. Further study could investigate which kind of events are desired.

Keywords: Lapinlahti municipal library, questionnaire study, customer satisfaction, children, young people, libraries, premises

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	LAPINLAHDEN KUNNANKIRJASTO JA LAPINLAHDEN KUNTA.....	7
2.1	Lapinlahden kunta	7
2.2	Lapinlahden kunnankirjasto ja Varpaisjärven lähikirjasto	7
2.3	Lasten- ja nuorten osastot Lapinlahdella ja Varpaisjärvellä.....	8
2.3.1	Pääkirjasto Lapinlahdella	8
2.3.2	Lähikirjasto Varpaisjärvellä	11
3	LAPSET JA NUORET KIRJASTONKÄYTTÄJINÄ	13
4	TILAT LAPSILLE JA NUORILLE KIRJASTOISSA.....	16
4.1	Lastenosaston tilat	16
4.2	Nuorten osastot	17
4.2.1	Nuorten osaston sijainti	18
4.2.2	Nuorten osaston tilat ja kalustus.....	19
4.3	Esteettömyys ja opasteet.....	21
5	TUTKIMUSONGELMAT JA -MENETELMÄT	22
5.1	Tutkimuskysymykset ja määrällinen tutkimus	22
5.2	Kyselyn toteutus	23
6	TULOKSET	25
6.1	Taustatietoja.....	25
6.2	Osastojen viihtyisyys	28
6.3	Esteettömyys ja aineiston sijoittelu osastoilla	30
6.4	Vastaajien toiveet	34
7	JOHTOPÄÄTÖKSET.....	38
8	POHDINTA	42
	LÄHTEET	45
	LIITTEET.....	49

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tilaajana ja toimeksiantajana on Lapinlahden kunnankirjasto Pohjois-Savossa. Yhteistyöni Lapinlahden kunnankirjaston kanssa alkoi syksyllä 2012, kun Lapinlahden pääkirjastolla tarvittiin sijaista tekemään lyhyitä sijaisuuksia. Olen kotoisin Iisalmesta, Lapinlahden naapurikunnasta, ja tein osan ammattiharjoittelustani Iisalmen kaupunginkirjastolla syksyllä 2011. Iisalmi ja Lapinlahti kuuluvat samaan kirjastoverkkoon.

Sijaisuustöiden aikana minulla oli suunnitteilla opinnäytetyö Iisalmen kaupunginkirjastolle, mutta sopivaa aihetta ei löytynyt. Minua kiinnosti lasten- ja nuorten osastoihin liittyvä työ, ja Lapinlahden kirjasto sama aihe. Aiheekseni muotoutui kysely Lapinlahden ja Varpaisjärven kirjastoille. Kysely toteutettiin keväällä 2013 paperilomakkeella ja internetissä noin kolmen viikon aikana 4.2.–24.2.2013. Kyselyyn tuli yhteensä 71 vastausta. Työssä tutkittiin Lapinlahden kirjastojen lasten- ja nuorten osastojen tiloja ja niiden viihtyisyyttä. Selvitettiin miten tila- ja kalusteratkaisuilla voitaisiin vastata asiakkaiden toiveisiin, ja miten viihtyisyyttä voitaisiin parantaa. Lisäksi tutkittiin osastojen esteettömyyttä ja aineiston sijoittelun toimivuutta.

Lapinlahden kirjastolla oli tarve tällaiselle kyselylle, koska esimerkiksi kalustus lasten- ja nuorten osastoilla on vanhentunutta ja osittain alkuperäistä. Kirjasto halusi selvittää nimenomaan lasten ja nuorten mielipiteitä tiloista. Tätä opinnäytetyötä hyödynnetään myöhemmin haettaessa rahoitusta osastojen uudistamiseen. Aihe on tärkeä, koska kirjastojen tilat tulisi suunnitella asiakaslähtöisesti. Tilojen suunnittelussa tulisi ottaa huomioon erityisesti nuoret kirjastonkäyttäjät ja heidän erityistarpeensa, jotta heidän asiakkuutensa kirjastossa jatkuisi myös aikuisiällä. Tietopohjassa pohditaan millaisia tiloja lapsille ja nuorille kirjastoissa on, ja mitä tulisi ottaa huomioon tiloja suunnitellessa.

2 LAPINLAHDEN KUNNANKIRJASTO JA LAPINLAHDEN KUNTA

2.1 Lapinlahden kunta

Lapinlahti sijaitsee Pohjois-Savon maakunnassa 5-tien ja Savon radan varrella. Sen naapurikuntia ovat Iisalmi, Maaninka, Siilinjärvi, Nilsiä, Rautavaara ja Sonkajärvi. Matkaa Kuopioon on noin 60 kilometriä ja Iisalmeen 25 kilometriä. Vuoden 2011 kuntaliitoksessa Varpaisjärven kunta liittyi Lapinlahteen. Pinta-alaltaan kunta on 1245,2 km². (Lapinlahden kunta 2011, hakupäivä 26.11.2012.) Väkiluku Lapinlahdella oli 31.12.2011 10 386 ja väestöstä 0–14-vuotiaita oli 16,5 %. 0–14-vuotiaiden prosenttimäärä on sama kuin koko maan. (Tilastokeskus 2012, hakupäivä 26.11.2012.)

Perusopetusta Lapinlahdella saa yhteensä kuudesta koulusta. Lukiokoulutusta Lapinlahdella antaa Lapinlahden kuvataidelukio, jossa on mahdollista valita yleislukio tai kuvataidelinja (Lapinlahden kunta 2012a, hakupäivä 26.11.2012). Lapinlahden pääkirjaston kanssa samassa rakennuksessa toimii Kaskikuusen kansalaisopisto. Eriasteista koulutusta Lapinlahdella tarjoaa myös kansanopisto Portaanpään kristillinen opisto. Portaanpäässä voi opiskella muun muassa peruskoulun opintoja, ammattitutkintoja sekä ylioppilastutkinnon (Portaanpään kristillinen opisto 2012, hakupäivä 26.11.2012). Lapinlahdella on viisi päiväkotia (Lapinlahden kunta 2012b, hakupäivä 11.1.2013).

2.2 Lapinlahden kunnankirjasto ja Varpaisjärven lähikirjasto

Lapinlahden ja Varpaisjärven kuntien yhdistyessä 2011 Varpaisjärven kirjastosta tuli Lapinlahden kunnankirjaston lähikirjasto. Lisäksi alueella palvelee kirjastoauto Kirja-LaVa. Lapinlahden pääkirjasto sijaitsee aivan Lapinlahden keskustan tuntumassa.

Lapinlahden kirjastotoimen 130-vuotisjuhlavuotta vietettiin vuonna 2012. Samana vuonna molemmilla kirjastorakennuksilla oli myös merkkivuodet: Lapinlahden pääkirjasto on valmistunut 1992 ja Varpaisjärven kirjasto 1982. (Nenola 2012, hakupäivä

11.2.2013.) Lapinlahden kirjasto kuuluu Ylä-Savon kirjastoverkko Rutakkoon. Kirjastoilla on yhteinen lainaajarekisteri ja aineistotietokanta. Yksi kirjastokortti toimii kaikkien kirjastojen toimipisteissä. Kirjastot voivat lähettää maksullisia verkkolainoja asiakkaille, jos aineisto ei ole saatavissa halutussa kirjastossa. Rutakko-verkkoon kuuluvat Lapinlahden kunnankirjaston ja Varpaisjärven lähikirjaston lisäksi Iisalmen kaupunginkirjasto, Keiteleen kunnankirjasto, Kiuruveden kaupunginkirjasto, Pielaveden kunnankirjasto, Sonkajärven kunnankirjasto ja Sukevan lähikirjasto sekä Vieremän kunnankirjasto. (Lapinlahden kunta 2013, hakupäivä 11.2.2013.)

Lapinlahden kirjaston kokoelma oli vuonna 2011 103 595. Lainoja oli samana vuonna 160 687 kappaletta. Fyysisiä käyntejä kirjastoissa oli 94 185 ja verkkokäyntejä 153 857. Lainaajia oli 3900, mikä on asukaslukuun suhteutettuna 37,46 %. Koko maan lainaajia/asukasluku määrä oli 39,19 %, joten tähän verrattuna lainaajien määrä on Lapinlahdella suhteellisen suuri. (Suomen yleisten kirjastojen tilastot 2013, hakupäivä 11.2.2013.)

2.3 Lasten- ja nuorten osastot Lapinlahdella ja Varpaisjärvellä

2.3.1 Pääkirjasto Lapinlahdella

Pääkirjastolla Lapinlahdella lasten- ja nuorten osaston tärkeimpiä kalusteita ovat puoliympyrän muotoinen sohva ja pienille lapsille suunnatut pöytäryhmät ja tuolit (KUVIO 1). Kuvat tähän työhön on otettu tammikuussa 2013, minkä jälkeen osaston järjestystä on muutettu toimivammaksi: toinen pienistä pöytäryhmistä on otettu pois, ja joidenkin hyllyjen sijoittelua on hieman muutettu, jolloin osasto muuttunut avarammaksi ja tilavamaksi. Osaston tilat ovat noin 100m²:n suuruiset (Hakkarainen 26.4.2013, sähköpostiviesti).

Kuviossa 1 näkyy osaston sohvaryhmä, joka on jo päässyt käytössä kulumaan. Sohvassa on ollut aikaisemmin mahdollisuus kuunnella musiikkia kuulokkeilla, mutta uusia kuulokkeita ei ole hankittu rikkoontuneiden tilalle. Kuvassa näkyy myös oikealla lasten kuvakirjat hyllyissään. Kuvan vasemmalle puolelle sijoittuu lasten kertomakirjallisuus, jonka jälkeen alkaa nuorten aineisto.

KUVIO 1. Pääkirjaston lasten- ja nuorten osaston sohva ja pöytäryhmät. Kuva: Mari Laiho

Kuviossa 2 näkyy niin sanotusti pienten lasten puoli, jossa sohva ja pöytäryhmät ovat. Nykyisellään osastolta on poistettu kuvassa näkyvä uutuushylly (torninmallinen punainen hylly), ja sen takana olevat kirjahyllyt on sijoitettu toisinpäin. Kuvassa näkyy myös osaston puoliympyränmuotoinen sohva, jonka selkäpuolella on esillä lasten kuvakirjoja. Kuvakirjahyllyjen takana näkyvät ikkunat ovat käsikirjastotilan.

KUVIO 2. Etualalla kuvassa tänään palautetut -hylly, jonka päällä vaihtuvia näyttelyjä. Uutuustelineen takana lasten sarjakuvat. Lasi-ikkunoiden takana sijaitsee erillinen tila, jossa mm. käsikirjasto. Kuva: Mari Laiho

Nuorten aineisto on sijoitettu osaston toiselle reunalle (paitsi dvd:t). Kuvassa näkyy kaksi pöytäryhmää (KUVIO 3), jotka ovat yleensä nuorten käytössä. Oikeanpuolimmaisissa

hyllyissä on nuorten aikuisten elämästä kertova kirjallisuus (genreluokka 84.2NUO) ja nuorten sarjakuvat. Etummaisena pöytäryhmän takana olevassa hyllynpäädyssä on myös esillä nuorten lehtien uusimmat numerot. Muuta varsinaisesti nuorille suunnattua tilaa osastolla ei ole. Eväidensyöntipöytä on erikseen käsikirjastotilassa (KUVIO 4).

KUVIO 3. Osaston nuorten puoli. Vasemmalla lasten kertomakirjallisuus. Oikealla nuorten aikuisten kertomakirjallisuus(84.2NUO) ja nuorten sarjakuvat. Pöytäryhmän takana esillä nuorten lehdet. Kuva: Mari Laiho

KUVIO 4. Pääkirjaston eväspöytä. Kuva: Mari Laiho

2.3.2 Lähikirjasto Varpaisjärvellä

Varpaisjärven lähikirjaston lasten- ja nuorten osasto on kooltaan noin 65m² (Nurminen 29.4.2013, sähköpostiviesti).

KUVIO 5. Varpaisjärven kirjaston lasten- ja nuorten osasto. Kuva: Lapinlahden kunnan- kirjasto

Varpaisjärven kirjastorakennus on valmistunut 1982, ja lasten- ja nuorten osaston kalusteet ovat alkuperäiset (Nurminen 29.4.2013, sähköpostiviesti). Osasto on jaettu erikseen pienempien ja vanhempien lasten puoliksi. Toiselta puolelta löytyvät muun muassa lasten kuvakirjat, ja toiselta puolelta nuorten kertomakirjallisuus.

KUVIO 6. Varpaisjärven lasten- ja nuorten osasto. Taustalla tietokirjat. Kuva: Lapinlahden kunnankirjasto.

3 LAPSET JA NUORET KIRJASTONKÄYTTÄJINÄ

Alle kouluikäiset lapset käyttävät kirjastoa yhdessä perheen kanssa. Tätä tukee Suomen niin sanottu perhekirjastomalli, jossa lasten ja aikuisten osastot ovat lähellä toisiaan, ja lasten kanssa on helppoa asioida kirjastossa. Lapset saavat myös usein kirjastokortin jo ennen kouluikää. Vaikka vanhemmat eivät kävisikään lasten kanssa aktiivisesti kirjastossa, niin päiväkodit ja koulut tekevät yleensä yhteistyötä kirjastojen kanssa ja lainaavat kirjoja ahkerasti. (Tietoyhteiskunnan lukutaidot -työryhmä 2000, 34–35.)

Alakouluikäisenä lasten kirjastokäyttö on yleensä aktiivista. Ensimmäisellä luokalla tehdään vierailu kirjastoon, ja lapsen pitäisi viimeistään tässä vaiheessa saada oma kirjastokorttinsa. Alakoulussa oppilaat käyvät kirjastossa tietyillä luokka-asteilla, ja vapaa-ajalakin kirjastonkäyttö on usein aktiivista. Monelle alakouluikäiselle saattaa tulla lukemisen ”ahmimisvaihe”. (Sama, 35.)

Tietoyhteiskunnan lukutaidot -työryhmän mukaan (2000, 35) yläkouluikäisenä monen nuoren kirjastonkäyttö valitettavasti vähenee tai lakkaa kokonaan. Nuorille täytyisi enemmän suunnitella omia palveluja, ja esimerkiksi yhteistyötä nuorisotoimen ja muiden toimijoiden kanssa tulisi kehittää.

Tytöt ovat yleensä ahkerampia harrastamaan lukemista kuin pojat. 14–15-vuotiaiden poikien ryhmässä lukemisen määrä on tippunut vuosikymmenestä toiseen verrattaessa lukemääriä vuoden 2002 tilastoihin. (Saarinen & Korkiakangas 2009, 81–82.) Lukemisen mieluisuus harrastuksena on muuttunut, koska lasten ja nuorten vapaa-ajan harrastukset ovat monipuolistuneet. Lukeminen nähdään enemmänkin osana arkipäivää kuin harrastuksena. Lehtien lukeminen on suositumpaa verrattuna kirjoihin, ja varsinkin pojilla tietokone on suositumpi ajanviettotapa kuin kirjojen lukeminen. Tyttöjen lukemismäärään tietokone ja Internet eivät ole juurikaan vaikuttaneet, ja he lukevat edelleen mielellään kirjoja ja lehtiä. (Sama, 160–161.)

Nuorista kirjastossa saattaa helposti tulla mieleen meteli ja häiriökäyttäytyminen. Aina ei kuitenkaan nuorten osastollakaan ole rauhatonta. Meteli syntyy aaltona, kun suuri joukko

nuoria kokoontuu yhteen. Meteli on usein naurua, juttelua ja väittelyä. Väliin saattaa ekyä kiro sanoja, välillä jopa suoraa huutoa. (Jäppinen 2007, 28.) Nuorille on tärkeää kuulua joukkoon. Kirjasto on nuorille mukava tapaamispaikka, jossa he saattavat käydä päivittäinkin. Nuori saattaa tulla sinne vain katsomaan ketä muita on paikalla tai kuluttamaan aikaa koulun jälkeen. Samalla voi lainaan löytyä kirja tai cd. Kirjasto on kaikille tasavertainen ja mukava ajanviettopaikka. Se on nuorille niin sanottua puolueetonta maaperää, jossa kaikki voivat oleskella rauhassa eikä lasten- ja nuorten osaston ”jengimerkkäamista” sallita. (Alameri-Sajama 2007,14.)

Kirjasto voisi tarjota nuorille niin sanotun kolmannen paikan. Kolmas paikka on tila, jossa ihmiset voivat keskustella ja olla vuorovaikutuksessa keskenään sekä nauttia toistensa seurasta. Useimmat ihmiset ajattelevat ensimmäisen paikan kotinaan, ja toinen paikka on usein työpaikka. Nuorten tapauksessa toinen paikka voisi olla koulu. Kolmas paikka antaa nuorille mahdollisuuden tuntee olevansa osa yhteisöä, mikä tukee nuoren terveellistä kehittymistä. (Brehm-Heeger 2008, 92.)

Kaikki nuoret eivät tietenkään ole levottomia meluajia, vaan jokainen on oma persoonansa. Nuorilla on tarve luottaa aikuisiin ja kirjaston työntekijöiden pitäisi pitää heidän puoliaan. Pitäisi pyrkiä löytämään yhteinen kieli nuoren ja työntekijän välille. (Jäppinen 2007, 30–31.) Erityisesti nuorille sopiva tila kirjastossa lähettää heille viestin, että kirjasto tietää heidän olevan asiakkaitaan ja että se on valmis palvelemaan heitä. Tällä on suuri vaikutus siihen, että nuoret säilyvät asiakkaina myös aikuisina, läpi koko elämänsä. Kirjaston ja nuorten välillä täytyisi olla molemminpuolinen kunnioitus: nuorten tulisi kunnioittaa kirjaston tiloja, mutta myös kirjaston tulisi kunnioittaa nuoria tarjoamalla heille sopivaa palvelua ja tilat. (Brehm-Heeger 2008, 85–86.)

Nuorille on tärkeää, että heillä on jokin paikka, jossa he voivat ”hengaila” ryhmissä ja jonne he tuntevat olevansa tervetulleita. Tällaiset tilat ovat tärkeitä nuorille varsinkin kaupunkiympäristöissä. (Brehm-Heeger 2008, 83.) On paikkoja, jotka eivät kovin mielellään toivota nuorisjoukkoja tervetulleiksi. Kauppakeskuksissa vartijat saattavat hätistellä istumapaikat ”vallanneita” nuoria poistumaan. Kyltit saattavat kertoa, että ”asiaton oleskelu on kielletty” tai huoltoasemalle pääsee iltaisin vain yli 18-vuotiaat.

Nuorten tilankäyttöä saatetaan rajoittaa vain kahteen henkilöön kerrallaan. Koska nuoret pitävät erityisesti ryhmäoleskelusta, he eivät voi välttämättä kokoontua kenenkään kotiin, vaan he menevät esimerkiksi juuri kauppakeskuksiin. Nuorille on tärkeää sosiaalistua ja olla vuorovaikutuksessa ikätovereidensa kanssa. Nuoret tarvitsevat paikkoja, joissa heidän ei tarvitse osallistua mihinkään erityiseen ohjattuun toimintaan tai heidän ei tarvitse maksaa sisäänpääsystä. (Brehm-Heeger 2008, 84–85.) Kirjasto voisi olla yksi tällainen paikka.

4 TILAT LAPSILLE JA NUORILLE KIRJASTOISSA

4.1 Lastenosaston tilat

Lapsille suunnitellussa tilassa täytyisi olla sekä aktiivisia ja jännittäviä tiloja että tiloja työskentelyyn ja lukemiseen. Ulkonäkö ja sisustus tekevät lapsiin suuren vaikutuksen, mikä saa heidät haluamaan kirjastoon uudelleenkin. Tilassa täytyisi olla jotakin erityisyyden tuntua. Lastenosaston tulisi tarjota erilaisia tiloja eri-ikäisille käyttäjille tilan sisällä, mikä palvelee lapsia heidän eri kehitysvaiheissaan. Hyllyjen täytyy olla tarpeeksi matalia, jotta pienet lapset tuntevat tilan omakseen. (Lushington 2008, 49–50.)

Kalusteiden täytyisi olla oikeassa mittakaavassa suhteessa pieniin asiakkaisiin, sen sijaan, että esimerkiksi aikuisille tarkoitetuista kalusteista olisi muokattu matalampia lapsien käyttöön. Kalusteita olisi hyvä olla myös kahta eri kokoa: taaperoilta sekä isommille lapsille. Pöydät, joista voi tarvittaessa koota isompia kokonaisuuksia vaikkapa ryhmätyöskentelyä varten ovat käytännöllisiä. Myös aikuisille sopivia istuimia täytyy olla osastolla. Kahden tai kolmen istuttavat nojatuolit tai sohvut antavat mahdollisuuden lapselle ja aikuiselle lukea kirjaa yhdessä. Aikuisten viihtyvyyttä lasten osastolla voi lisätä hankkimalla vanhempia mahdollisesti kiinnostavista aikakauslehdistä tuplakappaleet lastenosastolle. Suunniteltaessa kalustusta lastenosastolle täytyy ottaa huomioon turvallisuus. Kalusteissa ei saa olla teräviä kulmia tai muuta mihin lapset voivat vahingoittaa itseään. Pehmustetut kalusteet ovat hyviä, mutta niissä täytyy olla joko helposti vaihdettava päällys tai kankaan täytyy olla puhdistettavissa. (Murphy 2007, 125, 130–131, 132.)

Värit ja muodot innostavat lapsia oppimaan. Hyvä kirjasto, joka innostaa lapsia viettämään aikaa kirjastossa ja palaamaan sinne usein uudestaan, on stimuloiva ja tarjoaa ärsykeitä mahdollisimman monille aisteille. Pienet paksulehtiset kuvakirjat on hyvä sijoittaa matalalle koreihin, jolloin pienet lapset voivat itse selata ja valita haluamansa kirjat. Lapset rakastavat kirjojen nostamista korista ja niiden laittamista takaisin, niin kuin he tekevät kotona leluillaan. (Sama, 124, 127.)

Jos lastenosastolla on tietokoneita erityisesti lasten käyttöön, ne olisi hyvä sijoittaa

erilleen toisistaan ennemmin kuin kaikki samaan ryhmään. Tämä vähentää häiriöiden syntymistä, jos lapset esimerkiksi pelaavat pelejä. Lapset eivät myöskään niin herkästi innostu juttelemaan vierustoverinsa kanssa, mikä saattaisi häiritä muita asiakkaita. (Sama, 131.)

4.2 Nuorten osastot

Yleisten kirjastojen laatusuosituksen mukaan kunnassa, joka tarjoaa hyviä kirjastopalveluja, tulisi nuorten palveluja olla kehitetty yhdessä nuorten ja nuorisotoimen kanssa. Tilojen suunnittelussa ja palveluissa on otettu huomioon nuorten tarpeet. (Yleisten kirjastojen laatusuositus 2010, 42.) Jos kirjasto ei tarjoa erityistä palvelua kouluiän ja aikuisuuden välimaastossa oleville nuorille, heistä ei tule kirjaston aktiivisia käyttäjiä myöhemmin eivätkä he näe kirjastoa osana elämäänsä aikuisinakaan. Moderni kirjasto tarjoaa myös teini-ikäisille ja varhaisaikuisille inspiroivan ja turvallisen tilan, tajuten että he ovat tulevaisuuden asiakkaita (Murphy 2007, 136, 141).

Lasten ja nuorten osastot kirjastoissa ovat perinteisesti sijainneet yhdessä:

Yleensä nuorten osasto on lastenosaston vieressä oleva nurkka, missä ovat nuorten kirjat, vähän rajummanpuoleinen Suosikista otettu juliste, ja siinä kaikki. Nurkkauksessa on lastenosaston hellyttävät, minikokoiset tuolit, harvoin nuorille ajateltuja istuimia. (Nieminen 2007, 49.)

Usein tila on saatettu suunnitella enemmän lasten näkökulmasta, mutta nykyään on alettu tehdä nuorille aivan omia, erillisiä osastoja. Näistä esimerkkeinä ovat muun muassa Espoon Leppävaaran aluekirjaston nuortenosasto Pointti. Jo vuodesta 2003 on Pointti ollut nuorten oma kohtaamispaikka, ja se olikin Suomen kirjastojen ensimmäinen erillinen nuorten osasto. Pointti sijaitsee erillään lastenosastosta, lähellä musiikkiosastoa. Lisäksi Pointti tarjoaa nuorille bänditilat. (Jäppinen 2007, 21–22.) Espoossa on muissakin kirjastoissa muutettu esimerkiksi lehtisaleja nuorten osastoiksi (Alameri-Sajama 2007, 10).

Vuonna 2013 Rovaniemen kirjastoon perustetaan oma osasto nuorille. Osaston suunnittelusta järjestettiin syksyllä 2012 tilasuunnittelukilpailu Aalto-yliopiston ja Lapin yliopiston opiskelijoille. (Rovaniemen kaupunki 2013, hakupäivä 16.1.2013.) Nuorten osasto tulee sijaistamaan erillisessä galleria-tilassa, jossa on toiminut Lapin taiteilijaseuran Gal-

leria Napa. Salla Erho, joka toimii nuortentilan projektipäällikkönä, perustelee nuortentilan tärkeyttä sillä, että nuoret ovat ”väliinputoajia kirjaston asiakasryhmänä”. Usein nuoren kirjastokäynnit riippuvat siitä kuinka aktiivinen luokan opettaja on. (Erho 2012, hakupäivä 16.1.2013.)

Vantaan Koivukylän kirjastossa on järjestetty syksystä 2012 vertaisnuorisotoimintaa. Vertaisnuoret järjestävät kirjaston tiloissa muun muassa peli-iltoja, joissa on parhaimmillaan käynyt yli 30 nuorta. Nuorten mielestä kirjastolla oleskelu on rennompaa kuin nuorisotalolla: ”Joskus voidaan askarrella yhdessä. Mutta yleensä vaan hengataan ja jutellaan”. Nuoret viihtyvät kirjastossa, koska ”Nutalla on tiukemmat säännöt. Ohjaajat tulevat myös juttelemaan vähän liikaakin. Täällä saa olla rauhassa”. Vertaisnuorisotoimintaa alettiin järjestää kirjastolla, koska se oli nuorten suosittu ajanviettopaikka. Sen sijaan, että nuoret yritettäisiin saada siirtymään muualle, heille päätettiin järjestää mielekästä tekemistä. Toiminta on ollut sujuvaa, koska kirjastolla oli tarjota tila, mutta ei resursseja valvoa sitä. Vertaisnuorisotoiminnassa nuoret huolehtivat itse tilan käytöstä. (Grönholm 2012, hakupäivä 12.2.2013.)

Vuonna 2009 Lahden pääkirjaston lastenosaston lukusali muutettiin nuorten tilaksi. Tilassa voi muun muassa pelata video- ja lautapelejä, kuunnella musiikkia ja käyttää tietokonetta. Tilassa nuoret voivat järjestää kerho- ja yhdistystoimintaa. Nuoret otettiin mukaan tilan suunnitteluun jo alkuvaiheessa. Nuorten tilan kokoelma koostuu nuoria kiinnostavasta nuorten ja aikuisten aineistosta. (Ojakangas 2010, 27.)

Nuortentilaa suunniteltaessa sille voidaan keksiä oma käyttötarkoituksensa. Tällaisia voivat olla esimerkiksi nuorten kohtaamispaikka, tutkimus- ja läksykeskus, peliluola, lukualue, kahvio, tapaamispaikka lukupiireille tai erilaisille nuorten järjestöille. (Miller 2008, 96–97.)

4.2.1 Nuorten osaston sijainti

Sijaintia on tärkeä miettiä nuorten osastoa suunniteltaessa. Sijoittelu vaikuttaa paljon siihen, miten häiritseväksi nuorten liikkuminen kirjastossa koetaan. (Alameri-Sajama 2007,

15.) Keväällä 2012 Toholammin kirjasto peruskorjattiin. Samalla nuorille tehtiin alakertaan omat tilat, jossa he voivat viettää aikaa rauhassa. Samalla kirjaston meteli ja häiriöt vähenivät, kun nuorten pelikoneet siirrettiin alakertaan. (Koivu 2013, hakupäivä 5.2.2013.)

Nuoret liikkuvat usein ryhmissä, ja kirjaston perälle sijoitettu osasto aiheuttaa liikkumista kirjaston läpi. Toisaalta ulko-oven läheisyyteen sijoitettu nuorten osasto ei välttämättä houkuttele muita asiakkaita tulemaan kirjastoon. Mitään yksiselitteistä ratkaisua osaston sijoittamiseen ei siis oikein ole. (Alameri-Sajama 2007,15.) Nuorten tilan tulisi sijaita siten, että nuorten on helppo nähdä se, ja tilaan on helppo saapua. Tilaan voisi olla oma sisäänkäyntinsä, tila voisi sijaita lähellä pääsisäänkäyntiä tai yksinkertaisesti opasteet voisivat selkeästi osoittaa nuoret oikeaan suuntaan heti sisäänkäynnin luona. (Miller 2008, 97–98.) Olisi myös hyvä, että nuorten ei tarvitsisi omalle osastolle päästäkseen kulkea lastenosaston kautta. Tämä antaa heille tunteen aivan omasta nuorten tilasta. (Murphy 2007, 127.)

Nuorten tilaan tulisi turvallisuussyistä olla selkeä näkyvyys, mutta toisaalta nuorille täytyy myös antaa riittävästi yksityisyyttä, jotta he eivät tunne, että heitä vahditaan. Tilan olisi hyvä olla erillinen huone tai ainakin jollakin tavalla äänieristetty muusta kirjastosta, jotta muut asiakkaat eivät häiriinny esimerkiksi nuorten tehdessä ryhmätöitä. Äänieristeinä voivat toimia esimerkiksi näyttelysermit, verhot tai siirreltävät hyllyt. (Miller 2008, 98.) Nuorten tilan sijaintia mietittäessä voi tarkkailla nuorten mieltymyksiä: millaisessa tilassa he parhaiten viihtyvät. Nuorten mieleen voi olla kirjaston tila, jossa on tarpeeksi yksityisyyttä. Se voi olla myös tila, josta on hyvä näkyvyys kaikkialle kirjaston tiloihin. (Brehm-Heeger 2008, 106.)

4.2.2 Nuorten osaston tilat ja kalustus

Helposti muunneltava ja siirreltävä kalustus on tärkeä nuorten osastolla. Jos kalustus ei ole nuorten käyttöön sopivaa, he kyllä muokkaavat sen itse mieleisekseen istumalla kolme kerrallaan yhden hengen tuolilla tai pöydän reunoilla. (Brehm-Heeger 2008, 92.) Pyörillä varustetut pöydät ja tuolit ovat helposti siirreltäviä, mutta jos niistä luullaan koituvan liikaa häiriökäyttäytymistä, myös kevyet, helposti siirreltävät kalusteet ovat hyvä

vaihtoehto nuorten tilaan. Tämä antaa nuorille mahdollisuuden muunnella tilaa erilaisiin tarpeisiin. (Brehm-Heeger 2008, 109). Täytyy ottaa huomioon, että kaikki piristävät ja visuaalisesti kekseliäät ratkaisut eivät välttämättä ole käytännössä toimivia lasten- ja nuorten osastolla. Kalusteiden täytyy olla helposti huollettavia ja kestäviä, sillä niiden tulee kestää paljoa käyttöä ja ne saattavat joutua väärinkäytön kohteeksi. Vain jonkin aikaa kestävä, kallista kalustetta ei ole järkevää hankkia, vaan täytyy ottaa huomioon kalusteen elinikä ja sen ajan mittaan tuomat kustannukset. Kaksi pääteemaa nuorten tilaa mietittäessä ovat värien käyttö ja istuinjärjestely, niin että teini-ikäiset voivat seurustella ryhminä. (Murphy 2007, 137, 141.)

Kuten minkä tahansa tilan, myös nuorten tilan täytyy olla siisti. Vaikka nuoret usein yhdistetään sotkuisuuteen, nuorille on tärkeää, että tila, jossa he viettävät aikaansa, on siisti. Siisteyteen oman ongelmansa tuo kirjastossa ruokailevat nuoret. Osa kirjastoista kieltää eväiden syönnin kokonaan tiloissaan. Ruoka on kuitenkin tärkeä osa nuorten ajanviettoa, varsinkin koulun jälkeen. Yksi ratkaisu on sallia ruokailu jossakin tietyssä osassa kirjaston tiloja. Tämä palvelee myös nuoria, jotka kielloista huolimatta ruokailevat kirjaston tiloissa. Näin heidän ei tarvitse tehdä mitään luvatonta. Tärkeää on sijoittaa tilaan tarpeeksi roska-astioita. (Brehm-Heeger 2008, 95.) Tällaiseen ratkaisuun on päädytty myös Lapinlahden pääkirjastolla. Eväiden syönnin varten on osoitettu pyöreä pöytä entisen käsikirjaston perällä, jotta karkkipaperit ynnä muut sotkut eivät levittäytyisi ympäri kirjastoa. Eväspöydäksi kutsuttu pöytä on todella suosittu nuorten keskuudessa. Koulupäivän jälkeen nuoret saapuvat kirjastoon mukanaan makeisia, erilaisia herkkuja ja virvoitusjuomia.

Jos nuorille ei mitenkään ole mahdollista tarjota erillistä omaa tilaa, voidaan harkita esimerkiksi jonkin kokoushuoneen osoittamista pelkästään nuorten käyttöön. Näin nuorilla olisi tila, jossa viettää aikaa koulun jälkeen. Anna nuorten koristella tila itse mieleisekseen ja kuunnella haluamaansa musiikkia. (Brehm-Heeger 2008, 111.) Jos nuoret pääsevät itse osallistumaan heille tarkoitettun tilan suunnitteluun, he saattavat kiinnostua myös kirjastosta enemmän. Nuoret on hyvä ottaa toteutukseen mukaan, sillä se antaa heille tunteen siitä, että heihin luotetaan ja heitä kunnioitetaan. (Murphy 2007, 138.)

Erillinen nuorten tila auttaa myös aineiston sijoittelussa. Teini-ikäisille tarkoitettu nuortenkirjallisuus ei välttämättä vielä sovi 10-vuotiaille lukijoille. (Brehm-Heeger 2008, 86).

Vaikka Lapinlahdellakin on nuorten kaunokirjallisuus omassa genressään 84.2NUO, ei tämä ryhmitys välttämättä ole täysin selvillä kaikille asiakkaille. Jos nuorten tila esimerkiksi rajattaisiin selkeämmin, se auttaisi myös nuoria itseään löytämään sopivaa lukeamista.

4.3 Esteettömyys ja opasteet

Tiloja koskevissa laatusuosituksissa sanotaan, että suunniteltaessa tiloja kokoelmanäkökulmaa tärkeämpää olisi ottaa huomioon asiakkaiden näkökulma. Opastuksen tulisi olla selkeää sekä ulko- että sisätiloissa. Hyvässä kirjastossa kalustus on ajanmukaista ja se houkuttelee viihtymiseen ja työskentelyyn. Kirjastossa on otettu huomioon tilojen esteettömyys ja erilaisten käyttäjien vaatimat tarpeet liikkumisessa. Kaikissa tiloihin liittyvissä ratkaisuisissa on myös otettava huomioon kestävä kehitys. (Yleisten kirjastojen laatusuositus 2010, 54–55.)

Esteetön kirjasto -työkalupakin mukaan (Nielsen & Irvall 2006, 4, 10) hyllyjen ja kuvakirjalokerikkojen tulisi olla sellaisella tasolla, että niitä voi käyttää pyörätuolissa istuen. Lastenosastolla hyllyjen välejä ei tulisi tukkia leluilla, ja hyllyjen välisillä käytävillä täytyisi pystyä myös kääntymään ympäri, ei pelkästään ajamaan läpi, pyörätuolilla. Työkalupakissa mainitaan, että kirjastossa täytyy olla lastenosastolle johtava opastusviiva, joka palvelisi erityisesti näkövammaisia asiakkaita. Opasteiden, jotka johtavat lastenosastolle, tulisi olla selkeät ja mieluiten havaintokuvilla varustetut.

Kyltititys on tärkeää. Nuorille suunnattujen ohjekylttien täytyy olla lyhyitä. Yhdessä kyltissä tulisi olla korkeintaan kolmesta viiteen kohtaa, jotta nuoret noudattaisivat niitä. Liian pitkät listat eivät myöskään provosoi nuoria, joilla on aikaisempia huonoja kokemuksia auktoriteeteista. (Brehm-Heeger 2008, 101). Reilut säännöt, ja se, että kaikki noudattavat niitä, ovat erityisesti lapsille tärkeitä. Lapset arvostavat sääntöjä, jos ne ovat kaikille samat ja, jos he ymmärtävät mikä niiden tarkoitus on. Tällaisia ovat esimerkiksi aikarajojen noudattaminen tietokoneilla. (Peck 2006, 99.)

5 TUTKIMUSONGELMAT JA -MENETELMÄT

5.1 Tutkimuskysymykset ja määrällinen tutkimus

Tutkimuksella haetaan vastauksia kolmeen päätutkimuskysymykseen:

- Ovatko Lapinlahden pääkirjaston ja Varpaisjärven lähikirjaston lasten- ja nuorten osastojen tilat viihtyisät ja miten viihtyisyyttä voitaisiin parantaa?
- Miten tilaratkaisuilla ja kalustevalinnoilla voidaan tukea sitä, mitä asiakkaat toivovat lasten- ja nuorten osastoilta?
- Ovatko lasten- ja nuorten osastojen tilat toimivat?

Tutkimusmenetelmänä käytettiin määrällistä tutkimusta ja kyselylomake on sen yleisin tapa kerätä tutkimusaineisto. Kysely tunnetaan myös esimerkiksi nimellä survey-tutkimus, mikä viittaa siihen että kysely on standardoitu eli vakioitu. Tämä tarkoittaa, että kaikilta kyselyyn vastaavilta kysytään täsmälleen samat asiat samalla tavalla. Vastaaja lukee ja vastaa kysymykseen kirjallisesti itse. Kyselylomakkeen etuna on vastaajan tuntemattomana säilyminen; haittana voidaan pitää riskiä, että kyselyyn ei saada tarpeeksi vastauksia. (Vilkkä 2005, 73–74.)

Määrällisen tutkimuksen tärkein vaihe on kyselylomakkeen eli mittarin suunnittelu. Suunnittelulla varmistetaan, että kyselyllä haetaan vastauksia juuri oikeisiin tutkimusongelmiin. (Sama, 84.) Hyvä tutkimuslomake on muun muassa houkuttelevan näköinen ja selkeä. Alussa olisi hyvä kysyä helppoja kysymyksiä, jotta vastaajan mielenkiinto ei loppu kesken. Lomake tulisi olla jaettu selkeisiin kokonaisuuksiin ja sen tulisi edetä loogisesti. (Heikkilä 2008, 48.) Koska kysely oli suunnattu pääasiassa lapsille ja nuorille, täytyi lomakkeen selkeyteen ja vastaamisen helppouteen kiinnittää erityistä huomiota. Myös lomakkeen pituus täytyi pitää sopivana. Lapset lomaketutkimuksen vastaajina -artikkelin mukaan (Järvensivu 2007, hakupäivä 5.11.2012) lapsen kykyyn vastata kyselyyn vaikuttaa suuresti muistin kehittyneisyys ja kielellisen kehityksen taso. Tästä johtuen lapsille suunnatun kyselylomakkeen kysymysten täytyy olla konkreettisia, eikä kielteisiä kysymyksiä tulisi kysyä lapsilta lainkaan. Esimerkiksi vastauskategorioita ”harvoin, silloin tällöin, usein” lapsen on vaikea ymmärtää, koska ne ovat liian abstrakteja. Lomakkeessa

ei tulisi käyttää ”tutkijakieltä”, vaan käsitteitä, joita lapset itse käyttävät. Näin vältetään kysymysten väärinymmärtäminen.

5.2 Kyselyn toteutus

Tutkimusaineisto kerättiin kyselylomakkeella. Kyselyn pääkohderyhmänä olivat yläasteikäiset nuoret, mutta kyselyyn toivottiin vastauksia kaikenikäisiltä. Kysely toteutettiin paperisella kyselylomakkeella paikan päällä kirjastossa ja Internetissä. Internet-kysely vastasi täysin paperista kyselyä ja toteutettiin Webropol-ohjelmalla. Kyselylomaketta suunniteltiin yhdessä toimeksiantajan kanssa. Lisäksi lomaketta testattiin etukäteen eri-ikäisillä vastaajilla.

Kyselyn markkinointia varten tehtiin mainos (liite 2), jota laitettiin esille kirjastojen tiloihin. Samaa julistetta jaettiin myös asiakkaille mukaan flyer-kokoisena, jotta he voisivat vastata kyselyyn Internetin kautta kotona. Kyselyä mainostettiin kirjastoilla, kirjaston kotisivuilla ja Facebookissa. Lisäksi kyselystä tiedotettiin sähköpostilla Lapinlahden kouluille ja päiväkodeille sekä nuorisotyölle. Sähköpostitiedotuksella ei tosin vaikuttanut olevan suurta vaikutusta vastausmäärään. Jotta kysely herättäisi enemmän kiinnostusta, arvottiin yhteystietonsa jättäneiden kesken kirjapalkinto. Kyselyyn tuli yhteensä 71 vastausta.

Lomake sisälsi pääasiassa monivalintakysymyksiä eli suljettuja kysymyksiä, joissa vastaajalle on annettu valmiit vastausvaihtoehdot (Vilkka 2005, 86). Tällä varmistettiin, että jokaiseen kysymykseen tulisi vastaus. Mukana oli myös sekamuotoisia kysymyksiä. Sekamuotoisissa kysymyksissä osa vaihtoehdoista on annettu, mutta mukana on myös avoin kysymys (sama, 52). Avoimilla kysymyksillä pyritään saamaan spontaaneja mielipiteitä (sama, 86). Suljettujen kysymysten etuna on, että vastaaminen on nopeaa ja jokaiselle vastaajalle löytyy sopiva vaihtoehto. Haittana on, että jokin vaihtoehto jää pois. (Heikkilä 2008, 51.) Tätä pyrittiin välttämään lomakkeessa sillä, että monivalintakysymykseen lisättiin avoin vaihtoehto ”Muu, mikä?”. Myös osassa monivalintakysymyksiä oli huonimman vaihtoehdon perässä avoin kysymys ”Miksi?”, jolla oli tarkoitus saada mahdollista lisätietoa.

Kyselyyn oli mahdollista vastata 4.2.–24.2.2013. Kysely sulkeutui Webropolissa sunnuntaina 24.2. kello 23.59. Lisäksi oli mahdollista vastata paperilomakkeelle kirjastoilla. Kyselyn päätyttyä paperivastaukset syötettiin käsin Internet-kyselyyn, ja saatu tutkimusaineisto siirrettiin Microsoft Excel -taulukkolaskentaohjelmistoon.

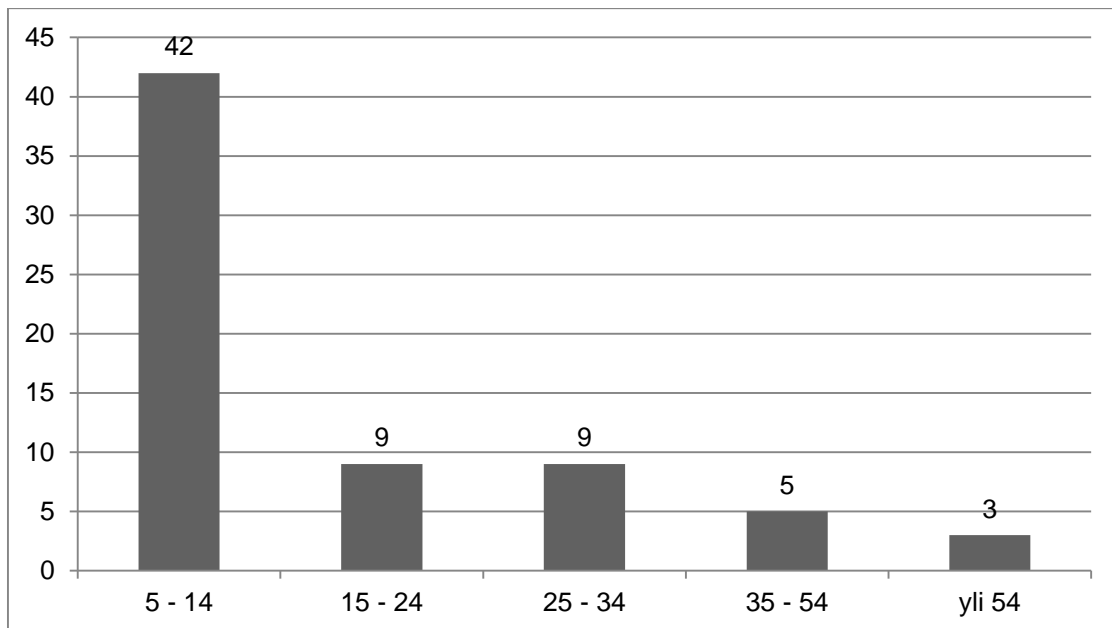
6 TULOKSET

6.1 Taustatietoja

Kyselyyn Lapinlahden ja Varpaisjärven kirjastojen lasten- ja nuorten osastoista tuli vastauksia yhteensä 71 kappaletta. Vastauksista 38 tuli Webropolin kautta ja loput olivat paperivastauksia. Paperi- ja Internet-lomakkeiden täyttömäärä oli siis suunnilleen yhtä suuri. Vastaajista 58 käytti pääasiassa Lapinlahden pääkirjastoa, ja 13 Varpaisjärven lähikirjastoa. Varpaisjärven otoksen ollessa niinkin pieni kuin 13 vastaajaa, ei tuloksia voida kirjastokohtaisesti verrata toimivasti toisiinsa. Näin pienessä otoksessa sattuman vaikutus tuloksiin olisi liian suuri. Karkeasti arvioidessa kirjastojen välisissä vastauksissa ei ollut huomattavia eroja. Pääasiassa pelkästään Varpaisjärven vastauksissa korostui vastaajien tyytyväisyys: negatiiviset vastausvaihtoehdot jäivät Varpaisjärven otoksessa vähäisemmiksi kuin pääkirjaston (liite 4).

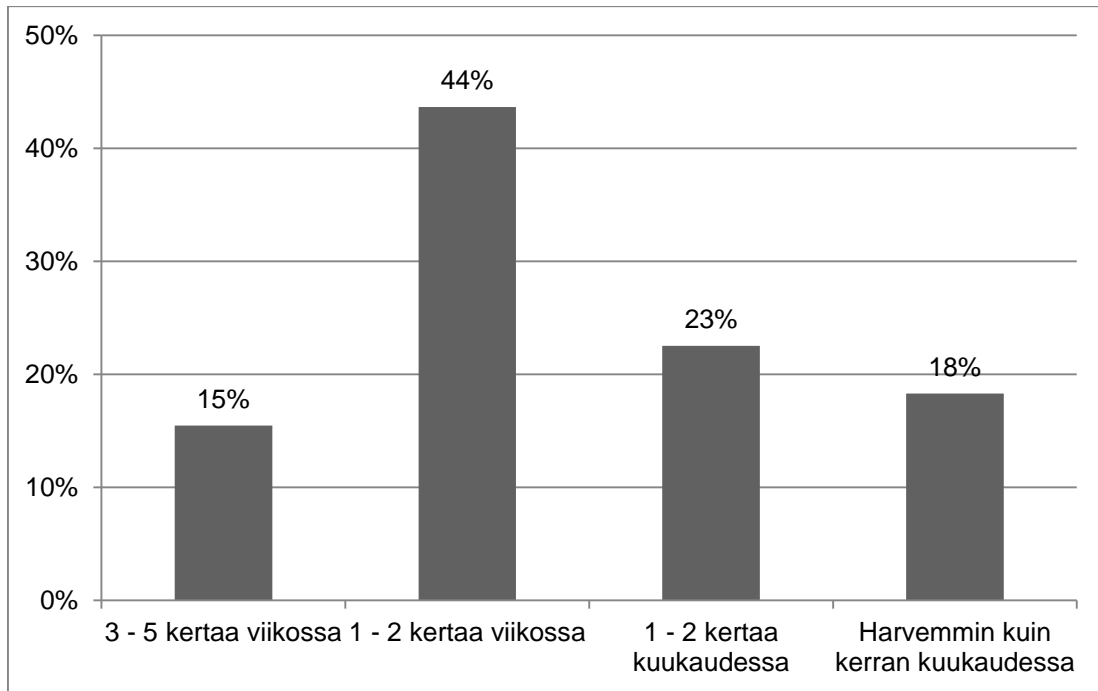
Tutkimusaineisto on käsitelty Microsoft Excel -taulukkolaskentaohjelmalla. Kaikista tuloksista on prosentteja laskettaessa tullut yhteensä 100 %. Prosentit on pyöristetty kahden desimaalin tarkkuudelle Excel-ohjelmassa. Tästä Excelin tavasta pyöristää johtuen osasta vastauksissa prosentteja on yhteensä alle tai yli 100.

Kyselyyn vastanneista enemmistö eli 42 vastaajaa olivat iältään 5–14-vuotiaita. Kyselyyn saatiin hyvin vastauksia eri-ikäisiltä henkilöiltä. Nuorin vastaaja ilmoitti olevansa 5-vuotias, ja vanhin vastaaja 66-vuotias. Kolme vastaajaa ei ilmoittanut ikäänsä.

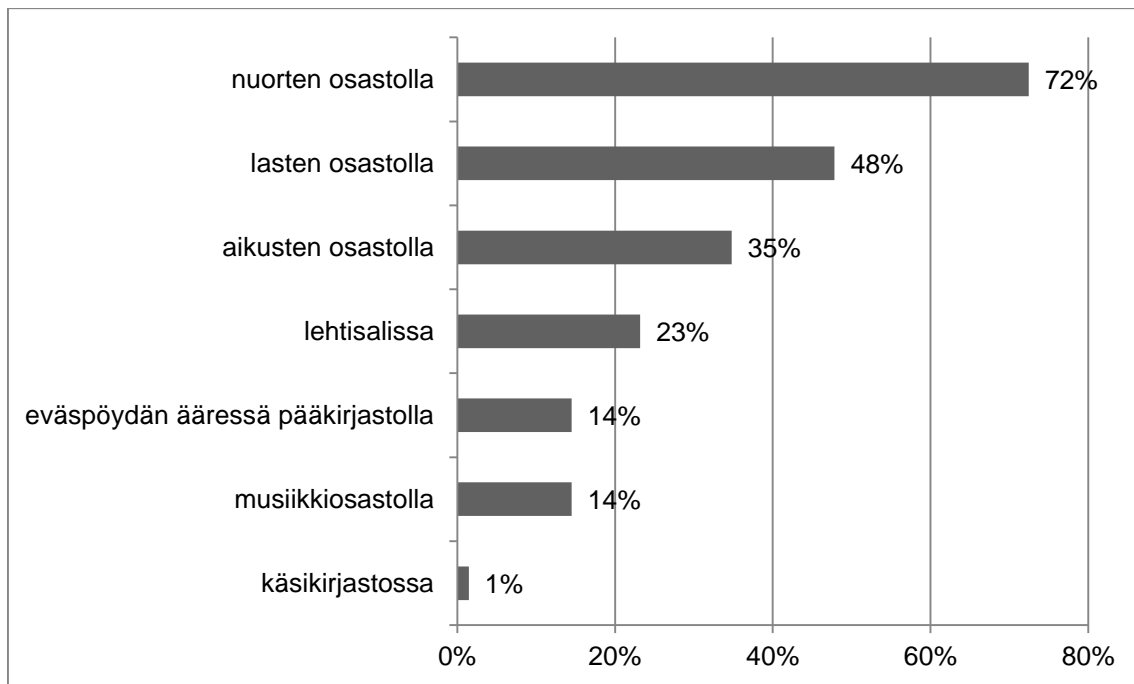
KUVIO 7. Vastaajien iät (n= 68)

Kyselyssä vastaajilta kysyttiin sukupuolta termeillä ”tyttö” ja ”poika”, koska enemmistön vastaajista oletettiin olevan lapsia ja nuoria. Vastaajista 50 ilmoitti olevansa tyttö, ja 20 poika. Yksi vastaaja oli jättänyt Internet-lomakkeen täyttämisen kesken. Vastaus oli kuitenkin tallentunut Webropoliin. Tästä johtuen yksi vastaajista ei ilmoittanut sukupuoltaan. Suurin osa vastaajista ilmoitti käyvänsä kirjastossa 1–2 kertaa viikossa. Toiseksi eniten kirjastossa käytiin 1–2 kertaa kuukaudessa. Vaihtoehtoa ”En käy kirjastossa” ei ollut valinnut kukaan. Kyselyyn vastanneet ovat siis enimmäkseen melko aktiivisia kirjastonkäyttäjiä. Kysely ei tavoittanut kirjaston ei-käyttäjiä.

KUVIO 8. Kirjastossa käynti (n= 71)

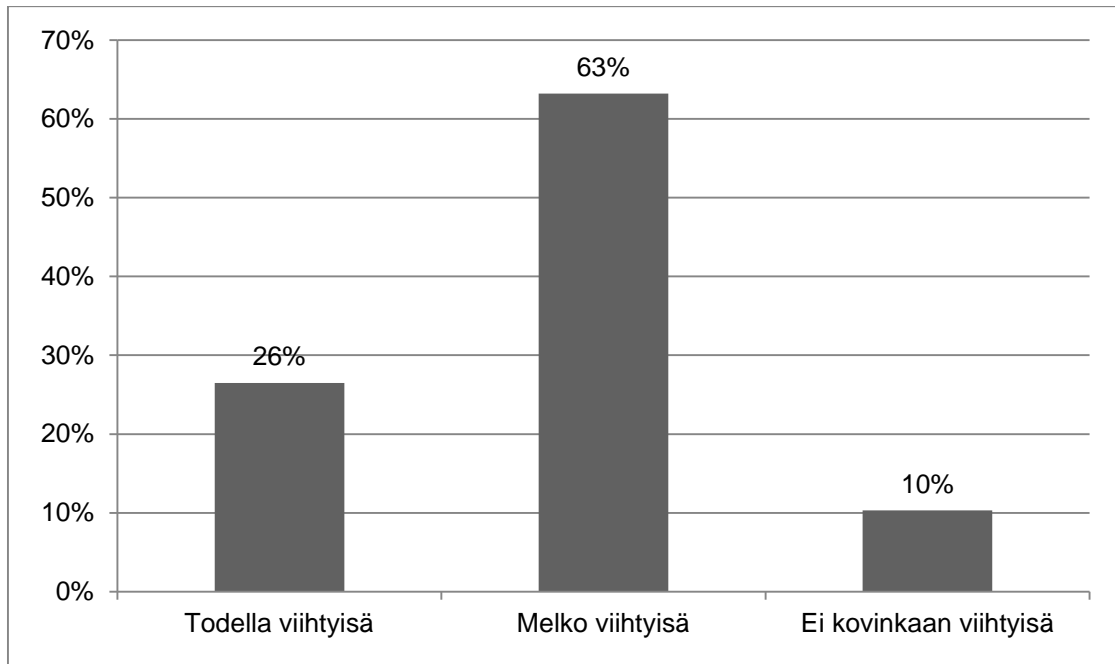
Vastaajista suurin osa, eli jopa 72 % ilmoitti käyvänsä yleensä nuorten osastolla. Toiseksi suosituin oli lastenosasto, jonka oli valinnut 48 % vastaajista. Musiikkiosastolla vastasi käyvänsä yleensä 14 % vastaajista. Sen sijaan käsikirjastoa vastasi käyttävänsä vain 1 % vastaajista. Tähän on varmastikin syynä, että termi käsikirjasto ei ole vastaajille välttämättä tuttu. Lisäksi pääkirjastolla käsikirjaston sijaintia on lähiaikoina vaihdettu ja nykyisellään sitä on supistettu vielä lisää.

KUVIO 9. Kirjaston osastoilla käynti (n= 69)

6.2 Osastojen viihtyisyys

Kysyttäessä osastojen viihtyisyydestä suurin osa (63 %) vastasi lasten- ja nuorten osastojen olevan melko viihtyisiä. 10 % vastaajista oli kuitenkin sitä mieltä, että osastot eivät ole kovinkaan viihtyisiä. Vastaajista kukaan ei ollut valinnut vaihtoehtoa ”ei lainkaan viihtyisiä”.

KUVIO 10. Osastojen viihtyisyys (n= 68)

Kysyttäessä miten muuttaisit lasten- ja nuorten osastoa viihtyisämmäksi toivottiin muun muassa säkkituoleja sekä musiikin ja äänikirjojen kuuntelumahdollisuutta. Myös pelejä toivottiin. Osastoille kaivattiin lisää väriä ja mukavia istumapaikkoja. Kysymykseen tuli yhteensä 52 vastausta. (Liite 3)

”Joku pikku kiva nurkkaus jossa olis kaikkee löhöily sohvia ja säkkituoleja nuorille ja lapsille joku piirustusnurkkaus yms.”

”Enemmän sohvia ja jotain rauhallista musiikkia”

”Lapsille olisi värikkäämmät ja viihtyisämmät tilat. Semmoiset lapsille sopivat, jonka he muistaisivat aina mukavana kirjasto reissuna myös tulevaisuudessa. Lapset saisivat olla mukana suunnittelemassa omaa osastoaan.”

Kysyttäessä miten muuttaisit osastoa, jotta siellä oli parempi tehdä läksyjä tai lueskella, toivottiin lähinnä parempia kalusteita:

”korkeammat pöydät”

”Läksyjen tekoon tilat ovat mielestäni hyvät. Lueskeluun olisi mukava olla hyvät ja pehmeät tuolit jossa olisi mukava istahtaa ja uppoutua kirjallisuuden maailmaan.”

Lisäksi toivottiin rauhallisempia tiloja ja lisää yksityisyyttä:

”Suojaisa nurkka johon iloisen värinen sohva ja pöytä koululaiskorkeudelle”

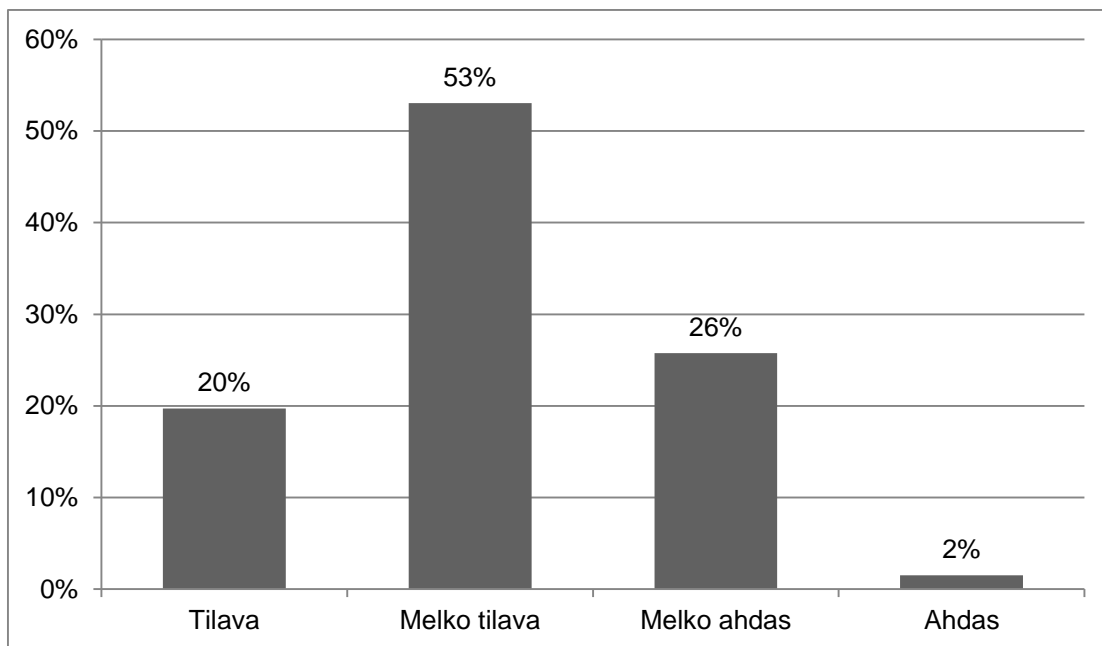
”parempi pöytä ja yksityisemmät oltavat”

”siirtäisin pöydän rauhallisempaan paikkaan, joka on nyt hyllyjen välissä”

Muutama vastaaja kertoi, että ei tee läksyjä kirjastossa tai vastasi, että ei tiennyt, että kirjastossa ylipäätään voisi tehdä läksyjä. Yksi vastaaja oli myös toivonut, että pöydät ja tuolit olisivat puhtaampia. Tähän kysymykseen tuli 46 vastausta.

6.3 Esteettömyys ja aineiston sijoittelu osastoilla

Vastaajista 53 % oli sitä mieltä, että Lapinlahden ja Varpaisjärven lasten- ja nuorten osastot ovat melko tilavia. 26 % vastasi osastojen olevan melko ahtaita. 2 % piti osastoja ahtaina.

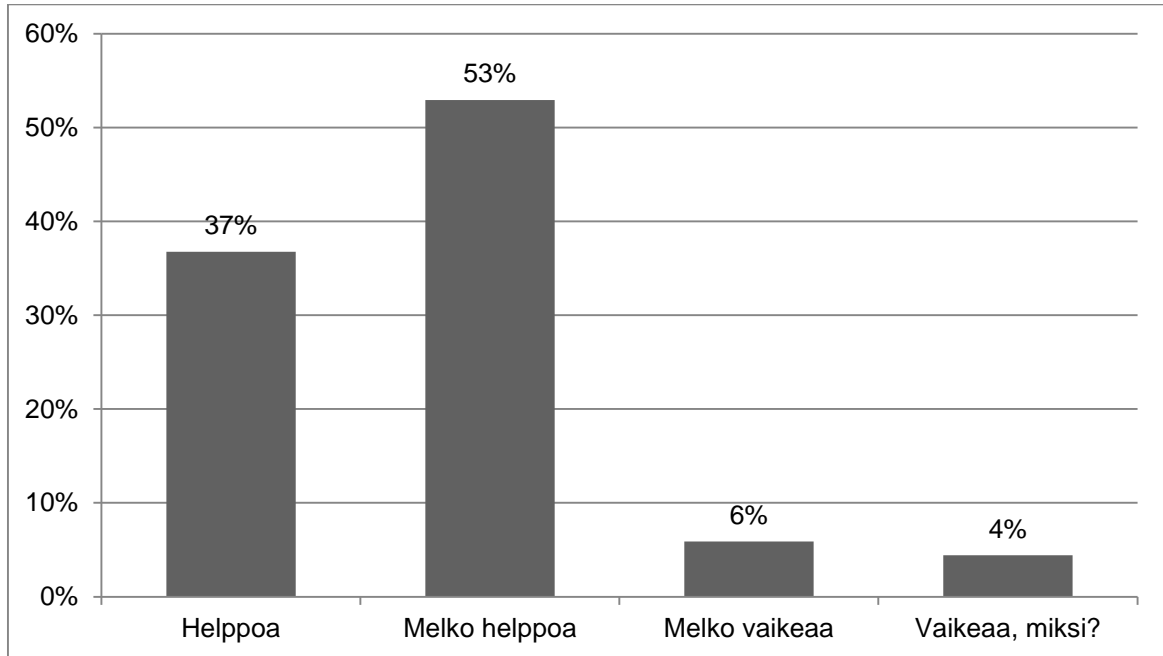
KUVIO 11. Osastojen tilavuus (n= 66)

Kysyttäessä kuinka helppoa kirjastojen lasten- ja nuorten osastoilla on liikkua 53 % vastasi melko helppoa. 4 % vastasi osastoilla liikkumisen olevan vaikeaa, ja perusteluja olivat:

”lastenvaunuilla ei tahdo mahtua liikkumaan”

”hyllyjen välit liian ahtaita”

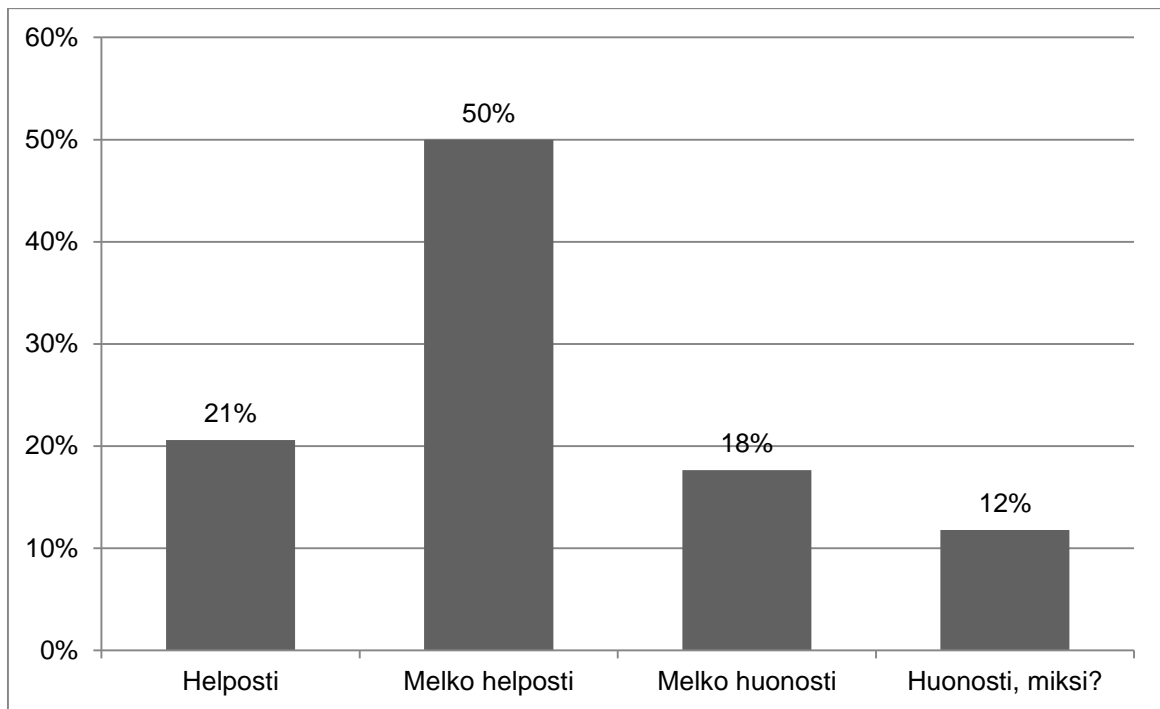
”kori ei mahdu aina hyvin hyllyjen välistä”.

KUVIO 12. Osastoilla liikkuminen (n= 68)

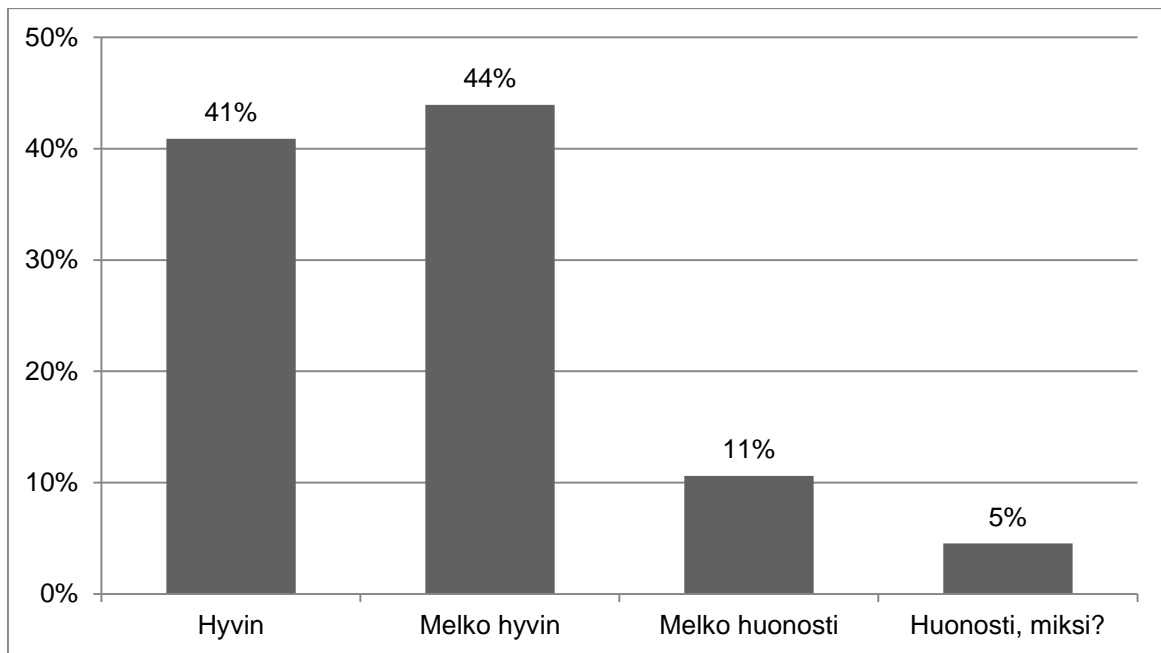
Vastauksissa oli melko paljon hajontaa, kun vastaajilta kysyttiin kuinka helposti he löytävät hyllystä lasten ja nuorten uutuuskirjat. 21 % vastasi löytävänsä kirjat helposti. 50 % vastasi löytävänsä ne melko helposti, mutta 18 % oli sitä mieltä, että kirjat löytyvät melko huonosti, ja jopa 12 % löysi kirjat mielestään huonosti. Kaksi vastaajaa oli lisännyt syyksi, että he tarvitsevat aikuisen apua uutuuskirjojen etsimiseen. Lisäksi vastattiin, että kirjat ovat huonosti esillä, tai niistä toivottiin esitteitä. Toivottiin myös omaa uutuushyllyä nimenomaan nuortenkirjoille. (Liite 3)

”Nuorten kirjat voisivat olla omassa uutuushyllyssään. Nuoret eivät välttämättä edes katso lastenkirjojen puolella olevaa uutuushyllyä.”

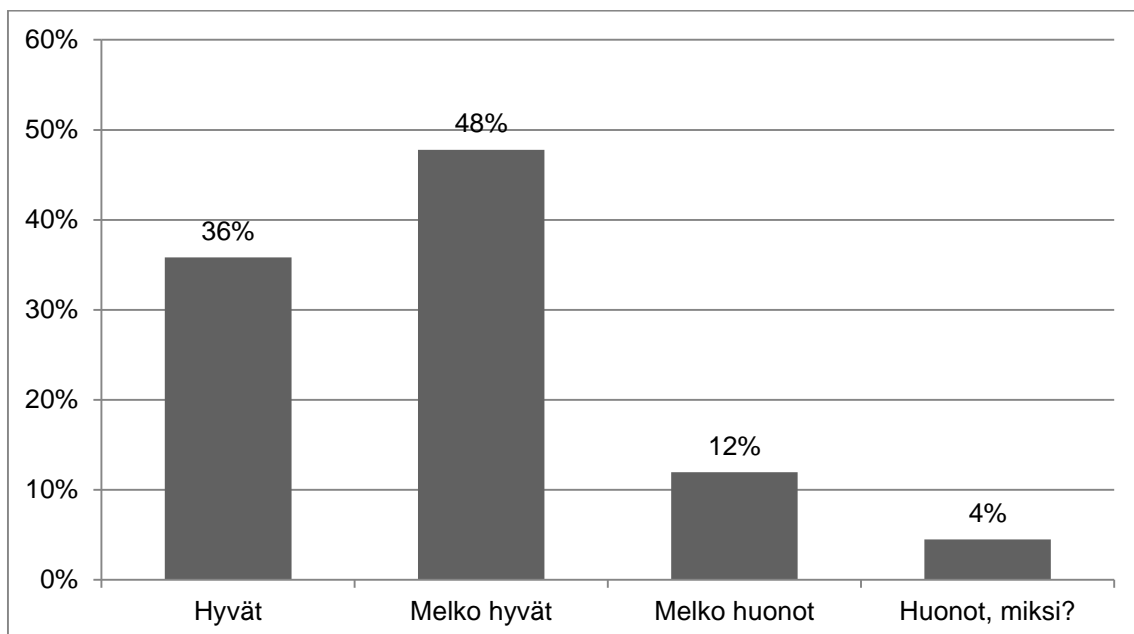
KUVIO 13. Uutuuskirjojen löytäminen hyllystä (n= 68)

Aineiston esillepanoa enemmistö vastaajista piti hyvänä tai melko hyvänä. Kysyttäessä kuinka hyvin aineisto (kirjat, sarjakuvat, lehdet, äänitteet, dvd:t) on esillä, 41 % vastasi hyvin ja 44 % melko hyvin. 11 % vastasi kuitenkin, että aineisto on esillä melko huonosti ja 5 % piti aineiston esillä oloa huonona. Kysymyksen tulkinnassa saattoi olla nuorimilla vastaajilla ongelmia. Yksi vastaajista, jonka mielestä esillepano on huono, oli perustellut vastaustaan: ”koska niitä ei pakosti edes tajua”.

KUVIO 14. Aineiston esillepano (n= 66)

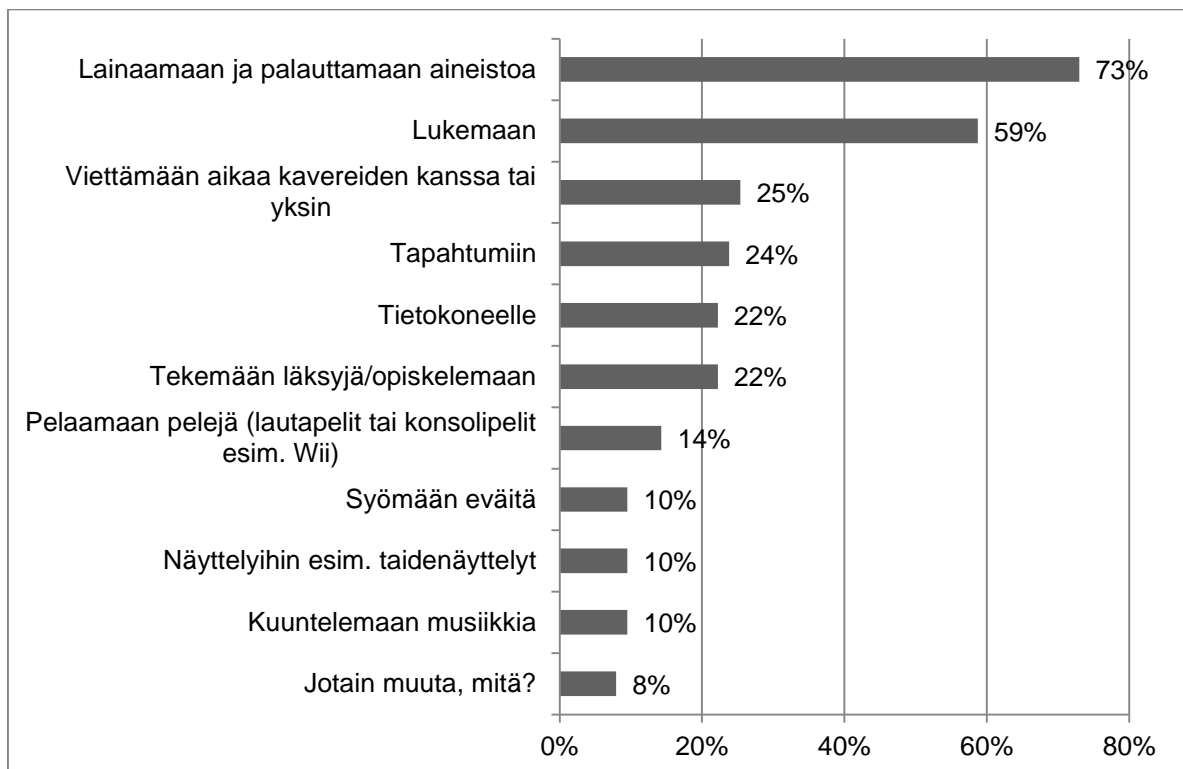
Suurin osa vastaajista piti kirjastojen opasteita hyvinä (36 %) tai melko hyvinä (48 %). 4 % piti opasteita huonoina ja perusteluja olivat: ”harjoittelen niitä vielä” ja ”en tajua niistä mitään”. Nämä vastaukset saattavat viitata kirjaston luokitusopasteisiin.

KUVIO 15. Kirjaston opasteet (n= 67)

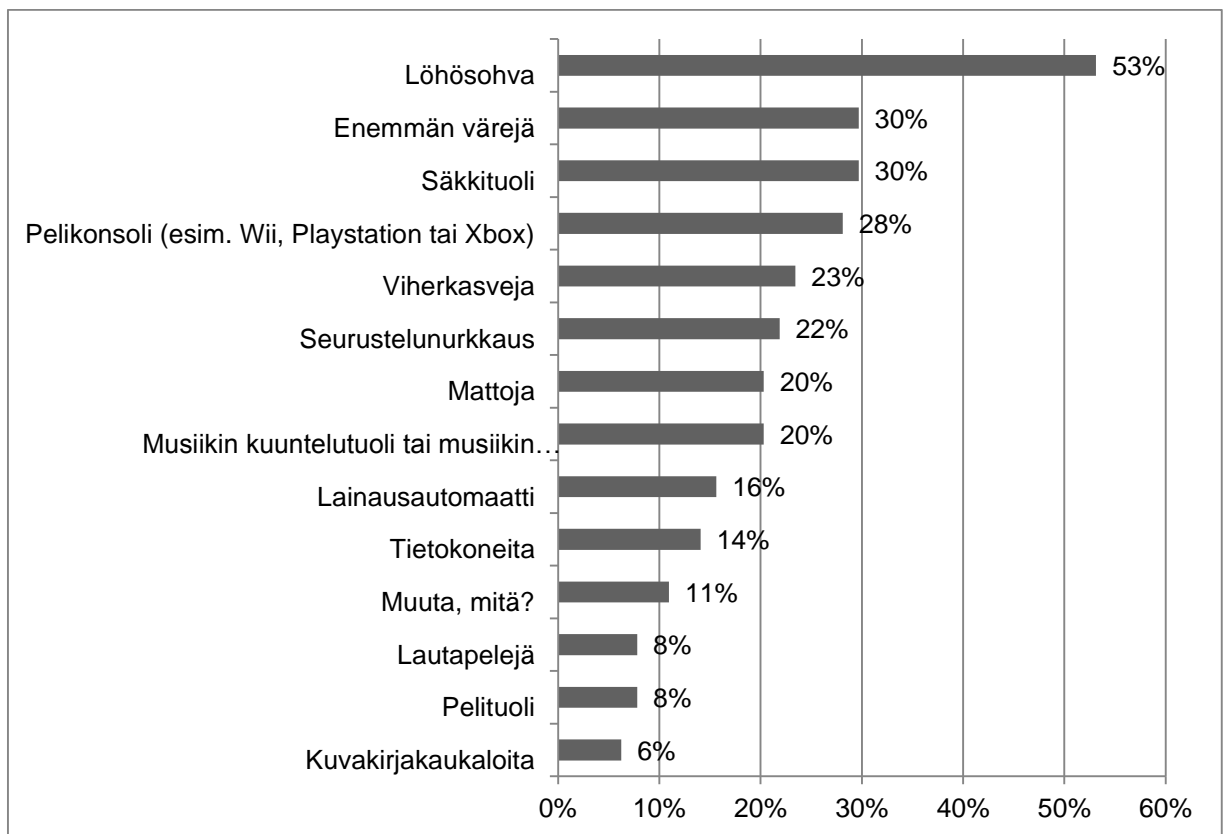
6.4 Vastaajien toiveet

Kyselyn yhdessä kysymyksistä sai valita enintään kolme mieleisintä asiaa, joita tulisi tekemään lasten- ja nuorten osastolle. Tässä ja kyselylomakkeen kysymyksessä 13 (liite 1) vastaajilla oli varsinkin paperilomakkeen täytössä eniten ongelmia. Monessa paperilomakkeessa oli valittu enemmän kuin kolme vaihtoehtoa, jolloin vastaukset jouduttiin hylkäämään. Vastauksia ei kuitenkaan menetetty kovin paljoa. Ehdottomasti suosituin vaihtoehto, mitä kirjastolle tulisi tehdä, oli lainaaminen ja palauttaminen (73 % vastaajista), ja sen jälkeen lukeminen (59 % vastaajista). Lähes saman verran vastauksia (22–25 %) saivat ajan viettäminen kirjastossa yhdessä tai yksin, tapahtumat, tietokoneen käyttö ja kotitehtävien tekeminen. Pelejä tulisi mieluiten pelaamaan vain 14 % vastaajista. 8 % oli valinnut vaihtoehdon ”Jotain muuta, mitä?” ja toiveita olivat esimerkiksi piirtäminen, satujen kuunteleminen ja erilaiset lasten kulttuuritapahtumat: nukketeatteri, kirjailijavierailut ja runonlausunta (liite 3).

KUVIO 16. Syyt tulla lasten- ja nuorten osastolle (n= 63)

Kyselyssä kysyttiin myös millaisia uusia kalusteita tai laitteita vastaajat toivoisivat lasten- ja nuorten osastoille. Tässäkin kysymyksessä oli tarkoitus valita enintään kolme vaihtoehtoa, ja osa vastauksista täytyi hylätä, koska vaihtoehtoja oli paperilomakkeissa valittu liikaa. Eniten vastauksia sai löhösohva, jota toivoi 53 % vastaajista. Toiseksi eniten osastoille toivottiin enemmän värejä ja säkkituolia, joita molempia toivoivat 30 % vastaajista. 28 % vastaajista toivoi osastoille pelinkonsolia. Lisäksi toivottiin viherkasveja (23 % vastaajista) ja mattoja (20 % vastaajista). Muuta, mitä? -vaihtoehdon oli valinnut 11 % vastaajista. Kaksi vastaajaa toivoi kuuntelupaikkaa nimenomaan äänikirjoille. Muita toiveita olivat esimerkiksi lukukoira ja ruoka-automaatti. (Liite 3) Kuvakirjakaukaloita oli toivonut vain 6 % vastaajista, mutta tähän on voinut olla syynä vastaajien ikä. Suurin osa kyselyyn vastanneista ei ole kuvakirjojen kohderyhmää.

KUVIO 17. Vastaajien toiveet kalusteista ja laitteista (n= 64)

Kysyttäessä pitäisikö lasten- ja nuorten osastolla olla nuorille enemmän omaa tilaa, esimerkiksi oma nurkkaus, enemmistö vastasi kyllä. Vastauksia kysymykseen tuli yhteensä 69 kappaletta, joista jopa 64 % oli sitä mieltä, että nuoret tarvitsevat enemmän omaa tilaa.

28 % vastasi, että ei osaa sanoa, ja vain 9 % oli sitä mieltä, että nuoret eivät tarvitse lisää tilaa.

Kyselyssä kysyttiin myös mihin vastaaja sijoittaisi nurkkauksen kirjaston tiloissa. Yhtä selkeää suosikkipaikkaa vastaajilla ei ollut, mutta vastauksissa korostui, että paikan täytyisi olla rauhallinen eikä sen sijainti saisi häiritä muita asiakkaita (liite 3). Tilan täytyisi olla nurkassa tai kirjaston reunassa:

”Jonnekin missä olisi vähän syrjemmässä kuin missä se nyt on! Se on ärsyttävää kun menee kirjastoon ja menee sohvalle siellä on pikku lapsia ja ei voi keskittyä omaan tekemiseen”

Tilaksi ehdotettiin myös erillistä huonetta, jotta melu ei häiritsisi muita. Pääkirjastolla nuorten tilaksi ehdotettiin musiikkiosastoa, lasten- ja nuorten osastoa tai hyllyväliä, jossa sijaitsee nuortenkirjallisuus. Lisäksi ehdotettiin lehtisalia tai kotiseutukokoelman tilaa:

”Nuortenkirjojen kohdalle (fantasia- ja nuorten aikuisten kirjojen välikköön missä nyt on pöytäryhmä)”

”Perälle tai sillein jos puhuu niin se ei häiritsisi muita”

Varpaisjärven lähikirjastoa käyttävät olivat jättäneet vain viisi vastausta avoimeen kysymykseen. Kuitenkin paikaksi tilalle ehdotettiin nuorten osastoa tai jotakin takahuonetta:

”Vaikea sanoa, Lapinlahdella varmaan lukusalin viereiseen nurkkaan, ja Varpaisjärvellä tekisin muutokset jo olemassa olevaan nuorten osastoon.”

”En tiedä, tilaa on koko kirjastossa liian vähän.”

Toimeksiantaja Lapinlahden kunnankirjasto halusi selvittää kyselyllä myös eväiden syöntiä kirjastossa. Pitäisikö kirjastossa olla ylipäättään tilaa, jossa eväitä saa syödä ja lisäksi haluttiin selvittää, olisiko vastaajilla kiinnostusta eväiden ostamiseen kirjastoista.

Kysyttäessä pitäisikö Varpaisjärven lähikirjastossa olla paikka, jossa saisi syödä omia eväitä, vastaukset jakautuivat puoliksi. 15 % vastaajista vastasi kyllä, ja 15 % ei. Loput 71 % vastasivat ”En osaa sanoa, ei väliä”, ja olivat oletettavasti enimmäkseen pääkirjaston asiakkaita. Jos vastasi kyllä, oli mahdollista vastata myös avoimeen lisäkysymykseen ”mikä olisi sille paras paikka?”. Vastauksia tuli kuusi, joista kaksi oli ”en tiedä”, lisäksi ehdotettiin epämääräisesti jotakin huonetta. Joku halusi syödä eväänsä rauhassa muiden katseilta. Lisäksi ehdotettiin lehtisalia tai huonetta, jossa on musiikkiaineisto (liite 3).

Lisäksi kysyttiin asiakkaiden tyytyväisyyttä Lapinlahden pääkirjastolla jo olevaan eväidensyöntipaikkaan, joka on pyöreä pöytä entisen käsikirjaston tiloissa. 60 % vastaajista vastasi, että ei osaa sanoa tai ei käytä paikkaa eväiden syöntiin. 33 % oli tyytyväisiä paikkaan, 7 % ei. Seuraava kysymys lomakkeessa oli ”Miten muuttaisit paikkaa?”. Tähän olisi pitänyt täsmentää, että kyse on nimenomaan eväidensyöntipöydästä, sillä kysymyksellä haettiin vastausta tähän. Avoimia vastauksia tuli yhteensä 27 kappaletta (liite 3). Muutamissa vastauksissa todettiin, että paikkaa ei tarvitse muuttaa mitenkään. Jotkin vastaajat eivät tienneet paikan olemassaolosta, mutta vaikuttivat positiivisesti yllättyneiltä tiedosta, ja yksi vastaaja toivoi, että eväitä voisi myös myydä kirjastossa. Paikkaan toivottiin hieman lisää viihtyisyyttä ja siisteyttä. Lisäksi osa toivoi aikarajoja tai enemmän pöytätilaa eväiden syöntiin, koska pöytä on usein varattu. Kyselyssä selvitettiin vielä kiinnostusta välipalojen ostamiseen kirjastolta. 43 % prosenttia vastasi, että kirjastosta ei pitäisi saada ostaa välipaloja, mutta 37 % vastasi että kyllä pitäisi. 21 % valitsi vaihtoehdon ”en osaa sanoa”.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Kyselyyn tuli yhteensä 71 vastausta. Kyselyyn vastasi eniten 5–14-vuotiaita, mikä oli hyvä, sillä kysely oli suunnattu erityisesti tälle ikäryhmälle. Tietoyhteiskunnan lukutaidot -työryhmän (2000, 35) mukaan yläasteikäiset nuoret jättävät usein kirjaston käytön, mutta kyselyyn saatiin vastauksia myös tältä ikäryhmältä. Suurin osa kyselyyn vastanneista oli tyttöjä, mutta pojiltakin tuli vastauksia yhteensä 20 kappaletta. Vastauksia oletettiin tulevan enemmän tytöiltä, ja poikien antama vastausmäärä on tyydyttävä. Saarisen ja Korkiakankaan mukaan tytöt lukevat mielellään enemmän kirjoja kuin pojat (2009, 160–161).

Suurin osa vastaajista ilmoitti käyvänsä kirjastossa 1–2 kertaa viikossa. Toiseksi eniten kirjastossa käytiin 1–2 kertaa kuukaudessa. Kukaan ei ollut valinnut vaihtoehtoa ”En käy kirjastossa”. Kyselyyn vastanneet ovat siis enimmäkseen naispuolisia, enimmäkseen alakouluikäisiä ja melko aktiivisia kirjastonkäyttäjiä. Toisaalta kysely ei tavoittanut kirjaston ei-käyttäjiä.

Eniten vastaajat ilmoittivat käyttävänsä nuorten osastoa. Toiseksi eniten vastauksia sai lastenosasto. Tämä tulos on samassa linjassa vastaajien iän kanssa. Aikuisten osastolla vastasi käyvänsä yleensä 35 % vastaajista. Lehtisalissakin ilmoitti käyvänsä 24 %. Musiikkiosastolla vastasi käyvänsä yleensä 14 % vastaajista. Saman verran vastauksia sai pääkirjastolla oleva eväspöytä, jota vastasi käyttävänsä myös 14 %. Sen sijaan käsikirjastoa vastasi käyttävänsä vain 1 % vastaajista. Tähän voi olla syynä, että termi käsikirjasto ei ole vastaajille tuttu. Lisäksi pääkirjastolla käsikirjaston sijaintia on lähiaikoina vaihdettu ja nykyisellään sitä on supistettu vielä lisää. Vastaajat käyttävät siis aktiivisesti kirjastojen eri osastoja.

Kyselyyn vastanneet pitivät kirjastojen lasten- ja nuorten osastoja melko viihtyisinä, sillä tätä mieltä oli yli puolet (63 %) vastanneista. Kukaan ei ollut valinnut vaihtoehtoa ”Ei lainkaan viihtyisä”, mutta kymmenesosa vastaajista vastasi ”Ei kovinkaan viihtyisä”. Vaikka enemmistö piti osastoja viihtyisinä, kysyttäessä miten muuttaisit osastoa viihtyisämmäksi, ehdotuksia tuli jopa 52 kappaletta. Osastojen viihtyisyyttä haluttaisiin siis

tyytyväisyydestä huolimatta parantaa. Eniten avoimissa vastauksissa toivottiin säkkituoleja ja musiikin- tai äänikirjojen kuuntelumahdollisuutta.

Brehm-Heegerin mukaan kalustuksessa on tärkeää muunneltavuus ja siirreltävyys (2008, 92). Säkkituolit osastolla lisäisivät sen muunneltavuutta, ja lisäksi toisivat helposti lämpimää osastolle, jonne lisäksi toivottiin lisää istumapaikkoja, pelejä ja lisää värejä. Lushington (2008, 49–50) kirjoittaa, että lastenosastolla täytyisi olla jotakin erityistä, jotta se innostaa asiakkaita tulemaan kirjastoon uudestaan. Murphy (2007, 124) mainitsi, että värit ja muodot innostavat erityisesti pieniä lapsia oppimaan. Murphyn mukaan värien miettiminen on myös nuorten tilaa suunniteltaessa toinen pääteemoista, joista toinen on istuinjärjestely (sama, 141). Läksyjen tekemistä varten vastaajat toivoivat parempia kalusteita ja yksityisempiä työskentelytiloja. Myös tilojen puhtaus tuli ilmi vastauksissa. Brehm-Heeger kirjoittaa (2008, 95), että nuoret arvostavat tilojen siisteyttä, vaikka teinikäisistä asiakkaista saattaisikin tulla mieleen lähinnä sotkut kirjaston tiloissa.

Hieman yli puolet vastaajista piti osastojen tiloja melko tilavina, mutta neljännes melko ahtaina. Lisäksi 2 % piti osastoja ahtaina. Lisäksi kysyttiin kuinka helppoa osastoilla on liikkua. Jälleen puolet vastaajista kertoi liikkumisen olevan melko helppoa, ja 37 % helppoa, mutta muutamat pitivät liikkumista vaikeana. Avoimissa vastauksissa hyllyjen välejä pidettiin liian ahtaina, ja esimerkiksi lastenvaunuilla on vaikeaa liikkua (liite 3). Esteetön kirjasto -työkalupakin mukaan hyllyvälit tulisivat olla sellaiset, että niissä sopii kulkemisen lisäksi myös kääntymään pyörätuolilla (Nielsen & Irvall 2006, 4).

Kysyttäessä kuinka helposti vastaajat löytävät lasten ja nuorten uutuuskirjat, ilmeni osalla vastaajista vaikeuksia niiden löytämisessä. Enemmistö vastasi löytävänsä kirjat melko helposti, mutta yhteensä 30 % melko huonosti tai huonosti. Nuorille toivottiin aivan omaa uutuuskirjahyllyä (liite 3). Aineiston esillepanoon selvä enemmistö vastaajista oli tyytyväisiä. Kuitenkin 5 % piti aineiston sijoittelu huonona. Tätä kysymystä nuorimmilla vastaajilla saattoi olla vaikeuksia tulkita. Tähän viittasivat osa annetuista avoimista vastauksista, joissa mainittiin, että aineistoa ei esimerkiksi ole tarpeeksi (liite 3). Nuorten aineiston selvä erottelu lastenaineistosta, esimerkiksi tekemällä nuorille aivan oma osasto, helpottaisi myös Brehm-Heegerin mukaan lapsia ja nuoria löytämään ikäiselleen sopivaa aineistoa (2008, 86).

Kirjaston opasteita vastaajat pitivät melko hyvinä tai hyvinä. 12 % vastasi niiden kuitenkin olevan melko huonoja, ja muutamat pitivät opasteita huonoina. Perusteluja olivat muun muassa, että vastaaja tarvitsee opasteiden lisäksi vielä aikuisen apua, tai että opasteita ei ymmärretä (liite 3). Esteetön kirjasto -työkalupakin ehdotuksien mukaan opasteissa olisi hyvä olla esimerkiksi havaintokuvia (Nielsen & Irvall 2006, 10).

Suosituin tapa viettää aikaa kirjastossa oli kyselyn mukaan lainaaminen ja palauttaminen sekä lukeminen. Vastaajat viettävät myös mielellään aikaa kirjastossa muuten vain yhdessä ystävien kanssa tai yksin. Tämä tukee myös Brehm-Heegerin ajatusta, että varsinkin nuoret tarvitsevat tiloja, joissa viettää aikaa yhdessä ilman, että heidän tarvitsee osallistua johonkin toimintaan (2008, 84–85). Brehm-Heegerin mukaan kirjasto on ”kolmas paikka”, jossa nuoret saavat oleskella toistensa kanssa. Tämä myös antaa nuorille tunteen, että he kuuluvat yhteisöön, mikä taas tukee heidän kasvuaan aikuisiksi. (Sama, 92.)

Vastaajat tulisivat kirjastoon myös mielellään erilaisiin tapahtumiin. Tietokoneen käyttö ja läksyjen tekeminen kirjastossa olivat yhtä suosittuja vastausvaihtoehtoja. Pelejä tulisi kirjastoon pelaamaan mielellään 14 %. Avoimessa kysymysvaihtoehdossa oli toivottu lähinnä lisää tapahtumia kirjastoon: esimerkiksi satujen kuuntelua, nukketeatteria ja kirjailijavierailuja (liite 3).

Uusista kalusteista ja laitteista toivottiin eniten ”löhösohvaa” ja sen jälkeen säkkituoleja sekä lisää värejä osastolle. Värit osaston suunnittelussa tärkeänä mainitsikin Murphy (2007, 124, 141). Yli neljäsosa vastaajista toivoi myös pelikonsolia osastolle, vaikka pelaaminen kirjastossa jäi vastauksissa vähemmän suosituksi kuin esimerkiksi kotitehtävien tekeminen kirjastossa. Vastauksista ilmeni, että asiakkaat haluaisivat parantaa viihtyisyyttä osastoilla. Osastoille toivottiin lisäksi viherkasveja (23 % vastaajista) ja mattoja (20 % vastaajista). Myös seurustelunurkkausta toivoi vajaa neljännes vastaajista. Nämä kaikki tukisivatkin ajatusta siitä, että kirjasto voi olla rento ajanviettopaikka monelle lapselle ja nuorelle jopa päivittäin, kuten sanoo Alameri-Sajama. Nuori saattaa tulla kirjastoon vain kuluttaakseen aikaa tai katsomaan ketä muita siellä on. (2007, 14.) Muuta, mitä? -vaihtoehdon oli valinnut 11 % vastaajista. Kaksi vastaajaa toivoi kuuntelupaikkaa äänikirjoille. Muita toiveita olivat esimerkiksi lukukoira ja ruoka-automaatti kirjastoon. (Liite

3) Kuvakirjakaukaloiden toivemäärä jäi vähäiseksi, mutta tähän on voinut olla syynä vastaajien ikä. Suurin osa vastaajista oli 5–14-vuotiaita, eivätkä kaikki vastaajat ole enää kuvakirjojen kohderyhmää.

Enemmistö vastaajista toivoi nuorille enemmän tilaa tai omaa nurkkausta. Tilan tai nurkkausten toivottiin olevan rauhallisessa paikassa, ja että se ei saisi häiritä muita asiakkaita. Osa oli vastannut myös, että tilan täytyisi olla helposti vahdittavissa (liite 3). Myös Miller mainitsee (2008, 98), että tilaan täytyisi turvallisuussyistä olla näköyhteys, mutta toisaalta nuoret eivät saa tuntea oloaan vahdituksi. Miller ehdottaa myös erillistä huonetta nuorten tilaksi äänieristyksen vuoksi. Alameri-Sajaman mukaan (2007, 15) juuri sijoittelu on tärkein asia, joka vaikuttaa siihen kuinka paljon nuorten osasto kirjastossa häiritsee muita asiakkaita. Osasto kirjaston perällä aiheuttaa liikkumista koko kirjaston läpi. Murphy (2007, 127) mainitsee, että olisi hyvä, jos nuorten ei tarvitsisi omalle osastolle kulkeakseen mennä lastenosaston läpi.

Vastaajilla ei ollut juurikaan kiinnostusta eväiden syöntiin Varpaisjärven lähikirjastolla. Suurin osa vastasi, että ei osaa sanoa, ja kyllä- ja ei-vastauksia tuli yhtä paljon. Varpaisjärvellä ei siis ole tarvetta paikalle, jossa saisi syödä eväitä. Paikkaehdotuksia eväspöydälle tai vastaavalle tuli vain muutama. Ehdotettiin lehtisalia ja huonetta, jossa on musiikkiaineisto. Pääkirjastolla jo olevaa eväspöytää osa vastaajista ei käyttänyt. Vastaajat, jotka käyttivät eväspöytää olivat enimmäkseen tyytyväisiä siihen. Avoimissa vastauksissa todettiin, että paikkaa ei tarvitse erityisesti muuttaa mitenkään. Jotkut vastaajat eivät tienneet paikan olemassaolosta, mutta vaikuttivat positiivisesti yllättyneiltä tiedosta, ja yksi vastaaja toivoi, että eväitä voisi myös myydä kirjastossa. Paikkaan toivottiin hieman lisää viihtyisyyttä ja siisteyttä. Lisäksi osa toivoi aikarajoja tai enemmän pöytätilaa eväiden syöntiin, koska pöytä on usein varattu. Peck mainitseekin, että se, että kaikki noudattavat samoja sääntöjä, on tärkeää lapsille (2006, 99). Jos joku käyttää eväspöytää muuhun tarkoitukseen kuin eväiden syömiseen, se vie muilta asiakkailta aikaa eväspöydän käyttämiseen.

Eväiden ostamiseen kirjastoilta ei vastaajilla ollut juurikaan kiinnostusta. Kuitenkin pieni vähemmistö saattaisi olla kiinnostunut eväiden ostamisesta, koska kyselyn avoimissa vastauksissa muutamat vastaajat toivoivat välipala-automaattia tai eväiden myyntiä. Esimerkiksi kahviota nuorten tilan käyttötarkoitukseksi ehdottaa Miller (2008, 96–97).

8 POHDINTA

Kyselyn tuloksista tuli ilmi, että lasten- ja nuorten osastojen viihtyisyyteen ollaan melko tyytyväisiä. Kuitenkin osastojen viihtyisyyttä haluttaisiin parantaa: niille toivottiin lisää värejä ja mukavia kalusteita lukemista ja ajanviettoa varten. Hyllyväleissä oli avointen vastausten mukaan ahdasta liikkua, vaikka suurin osa pitikin liikkumista melko helppona. Osastoille tarvittaisiin uutuushyllyjä lasten- ja nuortenkirjoille, sillä osalla vastaajista oli vaikeuksia löytää niitä tai he tarvitsevat apua kirjojen löytämiseen. Lisäksi opasteita voisi selkeyttää, koska osa vastasi niiden olevan vaikeasti ymmärrettäviä. Toivottiin nuorille omaa nurkkausta tai vastaavaa tilaa, joka olisi erillään pienten lasten osastosta. Tällä hetkellä pääkirjastolla ainoa lasten- ja nuorten osaston sohva on pienten lasten puolella, missä ovat muun muassa kuvakirjat. Kotitehtävien tekemistä varten toivottiin lisää yksityisyyttä ja rauhaa. Varpaisjärvellä ei ole tarvetta eväiden syönnille tarkoitettulle paikalle. Pääkirjastolla oltiin suhteellisen tyytyväisiä eväidensyöntipöytään, moitteita tuli tosin siitä, että pöytä on usein varattu. Eväiden syöntiä varten voisi osoittaa esimerkiksi toisenkin pöydän. Joku vastaajista ehdotti pöydälle aikarajoja, mutta se vaikuttaa liian rajoittavalta, ja toisaalta aikoja pitäisi vahtia. Kiinnostusta eväiden ostamiseen kirjastoista ei juuri ollut.

Mielestäni kyselyllä saatiin hyvin lasten ja nuorten mielipiteitä ja toiveita esille. Tutkimusmenetelmän valinta oli onnistunut. Kyselylomaketta tehdessä opin kuinka paljon aikaa sen tekeminen vie. Lomake olikin haasteellisin osa koko työssä, koska se vaati paljon muokkausta. Erilaisia versioita lomakkeesta kertyi varmaankin yli 20 kappaletta. Lomakkeen suunnittelussa tein yhteistyötä toimeksiantajan kanssa, ja pohdimme yhdessä kysymyksiä ja niiden muotoilua. Yhteistyö toimeksiantajan kanssa oli vaivatonta, koska tunsimme jo toisemme. Lisäksi toimeksiantaja jaksoi aina kannustaa työn tekemisessä ja oli muutenkin innostunut aiheesta ja tehtävästä työstä. Kyselyn tekeminen paperiversion lisäksi Webropolilla oli hyvä päätös, ja nopeutti vastauksien käsittelyä. Lisäksi pääsin tutustumaan kyseisen ohjelman käyttöön, mistä voi olla hyötyä myöhemminkin.

Viihtyisyyttä lasten- ja nuorten osastoilla voisi helposti lisätä hankkimalla osastoille uusia, värikkäitä kalusteita, sillä värejä toivottiin lisää. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi

paljon toivotut säkkituolit, matot ja sohva. Nuorten nurkkaus olisi mielestäni helppo toteuttaa esimerkiksi juuri säkkituoleilla. Niillä on mukava viettää aikaa ja ne ovat helposti siirrettävissä, mikä lisäisi myös muunneltavuutta. Osastoille olisi hyvä saada mukavia lukupaikkoja, koska lukeminen oli kyselyn vastauksissa toiseksi suosituin vaihtoehto kysyttäessä, mitä vastaajat mieluiten tulisivat kirjastoon tekemään. Ehkä osan pöytäryhmittä voisi vaihtaa jonkinlaiseksi lukunurkkaukseksi. Ainakin pääkirjastolla pöytäryhmittä voisi vaihtaa jonkinlaiseksi lukunurkkaukseksi. Ainakin pääkirjastolla pöytäryhmittä voisi vaihtaa jonkinlaiseksi lukunurkkaukseksi. Ainakin pääkirjastolla pöytäryhmittä voisi vaihtaa jonkinlaiseksi lukunurkkaukseksi. Ainakin pääkirjastolla pöytäryhmittä voisi vaihtaa jonkinlaiseksi lukunurkkaukseksi.

Kolmanneksi suosituinta kirjastossa oli ajanvietto yksin tai ystävien seurassa. Näihin toiveisiin tulisi siis vastata kalustevalinnoissa, jotta kirjastossa olisi mukava viettää aikaa. Vajaa neljännes oli vastannut, että tulisi kirjastoon mielellään tapahtumiin, ja se oli neljänneksi suosituin vaihtoehto tulla lasten- ja nuorten osastolle. Jatkotutkimuksena voitaisiin selvittää millaisia tapahtumia lapset ja nuoret kirjastoon toivovat. Näin tapahtumien järjestämiseen liittyvät tilavaatimukset voitaisiin ottaa huomioon, jos tiloja uudistetaan.

Avoimissa vastauksissa toivottiin osastoille musiikin- tai äänikirjojen kuuntelumahdollisuutta ja myös kalustetoiveissa musiikinkuuntelutuoli tai -paikka oli melko suosittu. Musiikinkuuntelumahdollisuus olisi suhteellisen helppo toteuttaa. Ilkivaltaa voisi välttää sillä, että kuulokkeet tai mahdollinen soitin lainattaisiin kirjastokortille, ja ne olisivat käytössä vain kirjaston tiloissa. Vaikka pelien pelaaminen ei ajanviettona kirjastossa ollut kovin suosittu vaihtoehto kyselyn tuloksissa, kuitenkin yli neljännes vastaajista toivoi pelikonsolia osastoille. Myös pelikonsoli tuo haastetta tilojen suunnitteluun, sillä se tarvitsee tilan, jossa sen käyttö ei häiritse muita asiakkaita.

Jos nuortennurkkaus päätettäisiin toteuttaa joko pää- tai lähikirjastoon, sen sijoittaminen on asia, mitä tulisi pohtia tarkkaan. Omasta kokemuksestani työskennellessäni Lapinlahden pääkirjastolla tiedän, että nuoret pitävät viettää aikaansa joko käsikirjastotilassa tai kotiseutukokoelman tilassa. Kotiseutukokoelman tila on pieni, ja sitä ei pystytä valvomaan syrjäisen sijainnin takia. Tämä voisi aiheuttaa helposti häiriöitä. Käsikirjastotilassa on kameravalvonta, ja sen ikkunat myös mahdollistaisivat valvotun tilan. Toisaalta nuortennurkkaukseksi tila on ongelmallinen, koska käsikirjastotilaa käytetään myös tapahtumien järjestämiseen. Mielestäni tämä tila ei saisi olla suljettu. Nuorten tilan sijoittaminen käsikirjastotilaan voisi olla toimiva ratkaisu, koska siellä on nykyään myös taas musiikkiaineistoa, joka voisi kiinnostaa nuoria. Ehkä osan nuorten aineistostakin voisi siirtää

käsikirjastotilaan? Tapahtumien järjestämistä varten olisi aina käytössä kuitenkin esimerkiksi myös lehtisali.

Jos nuortennurkkaus toteutetaan, olisi tärkeää ottaa nuoret mukaan tilan suunnitteluun. Lapset ja nuoret voisivat olla itse mukana myös uusien kalusteiden valinnassa, tulivat ne sitten lapsille tai nuorille. Näin he tunsivat, että he voivat vaikuttaa päätöksiin, ja että kirjasto välittää heidän viihtyisyydestään. Osastojen suunnittelussa voisi tehdä Lapinlahden kuvataidelukion kanssa yhteistyötä. Nuoret voisivat itse osallistua tilan somisteluun esimerkiksi suunnittelemalla tilaan jonkin maalauksen.

Vastaajat pitivät osastoja melko tilavina ja helppoina liikkua. Avoimissa vastauksissa mainittiin tosin, että hyllyvälit ovat liian ahtaita, eikä niissä mahdu kulkemaan esimerkiksi lastenvaunuilla. Tilavuusasiaa voi olla vaikea ratkaista ilman, että aineistoa poistettaisiin, koska se vaatisi ehkä hyllyjen poistamista. Mieleeni tuli, että jos osa nuorten aineistosta siirrettäisiin pääkirjastolla esimerkiksi käsikirjasto-tilaan ”nuorten nurkkaan”, niin tämä voisi tuoda lisää tilaa osastolle. Ahtain kohta pääkirjastolla on nimittäin juuri hyllyväli, jossa päättyy lasten kertomakirjallisuus ja alkaa genreluokat. Tämän huomaa esimerkiksi kirjoja hyllyttäessä. Jos nuorten kertomakirjallisuus tai sarjakuvat siirrettäisiin toisaalle, voisi hyllyjä ehkäpä vähentää, ja näin osastolle saataisiin enemmän liikkuematilaa.

Joillakin vastaajilla oli vaikeuksia löytää lasten ja nuorten uutuuskirjoja hyllyistä, ja mielestäni toimivin ehdotus tulikin avoimissa vastauksissa, joissa ehdotettiin lasten- ja nuorten kirjallisuudelle omia uutuushyllyjä. Tällaiset puuttuvat pääkirjastolta tällä hetkellä. Lisäksi opasteita pidettiin jonkin verran vaikeina tulkita. Uskon, että esimerkiksi juuri genre-luokitus ja kirjaston hyllyjärjestys voivat olla joillekin vastaajille epäselviä. Osastolle voisi tehdä lapsille ja nuorille helposti ymmärrettävän kartan tai julisteen, josta selviäisi, mistä mitään aineistoa löytyy. Tällainen löytyy jo asiakaspalvelusta pohjakuvaan merkattuna, tosin se kaipaisi päivittämistä. Samantapaisen pohjakuvaan voisi laittaa pelkästään lasten- ja nuorten osastosta esille esimerkiksi johonkin hyllypäätyyn. Jos pohjakuva sisältäisi esimerkiksi kuvia tekstin lisäksi, sitä olisi pienempienkin asiakkaiden helpompi tulkita, ja se varmasti herättäisi myös mielenkiintoa.

LÄHTEET

Alameri-Sajama, R. 2007. Nuortenkirjastotyön käsikirja. Helsinki: BTJ.

Alameri-Sajama, R. 2007. Tervetuloa sitten aikuisina! Teoksessa Alameri-Sajama, R. (toim.) Nuortenkirjastotyön käsikirja. Helsinki: BTJ, 12 – 20.

Brehm-Heeger, P. 2008. Serving urban teens. Westport, CT: Libraries Unlimited.

Erho, S. 2012. Rovaniemen kaupunginkirjaston nuortentila. Hakupäivä 16.1.2013
<http://www.rovaniemi.fi/loader.aspx?id=24bb5e10-4564-432c-9148-114c4f98f4c2>.

Grönholm, P. 2012. Kirjastosta tuli nuorisotalo Vantaalla. Helsingin sanomat 19.11.2012.
Hakupäivä 12.2.2013 [http://www.hs.fi/paivanlehti/#kaupunki/
Kirjastosta+tuli+nuorisotalo+Vantaalla/a1353215834542](http://www.hs.fi/paivanlehti/#kaupunki/Kirjastosta+tuli+nuorisotalo+Vantaalla/a1353215834542).

Hakkarainen, T., kirjastonhoitaja, Lapinlahden kunnankirjasto. Vast:lastenosastoista tietoja. Sähköpostiviesti mari_laiho@hotmail.com 24.4.2013.

Heikkilä, T. 2008 Tilastollinen tutkimus. 7. uud. p. Helsinki: Edita.

Jäppinen, E. 2007. Erilaisia kirjastonkäyttäjiä? Teoksessa Alameri-Sajama, R. (toim.) Nuortenkirjastotyön käsikirja. Helsinki: BTJ, 21 – 32.

Järvensivu, M. 2007. Lapset lomaketutkimuksen vastaajina. Tilastokeskus. Hakupäivä 5.11.2012 http://www.stat.fi/artikkelit/2007/art_2007-04-12_002.html?s=0.

Koivu, I. 2013. Uudet kirjastotilat. Suomen kirjastoseura. Hakupäivä 5.2.2013
<http://www.suomenkirjastoseura.fi/kirjastolehti/uudet-kirjastotilat/>.

Lapinlahden kunta 2013. Ylä-Savon kirjastoverkko Rutakko. Hakupäivä 11.2.2013
http://www.lapinlahti.fi/fi/Tietoa_kunnasta/Organisaatio/Osastot/Sivistysosasto/Kulttuuripalvelut/Kirjasto/Yla-Savon_kirjastoverkko_Rutakko.iw3.

Lapinlahden kunta. 2011. Lapinlahti-info. Hakupäivä 26.11.2012 <http://www.lapinlahti.fi/?page=lapinlahtiinfo.perustietoa>.

Lapinlahden kunta. 2012a. Lapinlahden Lukio ja Kuvataidelukio. Hakupäivä 26.11.2012
<http://www.lapinlahti.fi/?page=palvelut.sivistysosasto.lukio>.

Lapinlahden kunta. 2012b. Päiväkodit. Hakupäivä 11.1.2013 http://www.lapinlahti.fi/fi/Tietoa_kunnasta/Organisaatio/Osastot/Perheosasto/Paivahoito_ja_esiopetus/Paivakodit.iw3.

Lushington, N. 2008. Libraries designed for kids. London: Facet Publishing.

Miller, D. 2008. Crash course in teen services. Westport, CT : Libraries Unlimited.

Murphy, T. 2007. Library furnishings: a planning guide. Jefferson, NC: McFarland.

Nenola, P. 2012. "Kirjasto on taskussa". Iisalmen sanomat 13.4.2012. Hakupäivä 11.2.2013. <http://www.iisalmensanomat.fi/uutiset/kulttuuri/kirjasto-on-taskussa/744970>.

Nielsen, G.S. & Irvall, B. 2006. Esteetön kirjasto. Kirjastonkäytön saavutettavuuden varmistaminen: työkalupakki IFLA 2005. Suom. Anneli Äyräs. Helsinki: Opetusministeriö. Hakupäivä 19.4.2013 http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Kirjastot/tyoeryhmaet_ja_selvitykset/esteettomyys/esteeton_kirjastonkaytto.pdf.

Nieminen, J. 2007. Kirjasto ulos! Teoksessa Alameri-Sajama, R. (toim.) Nuortenkirjastotyön käsikirja. Helsinki: BTJ,46 – 52.

Nurminen, L., kirjastonhoitaja, Lapinlahden kunnankirjasto. Vast:RE: Kuvia. Sähköpostiviesti mari_laiho@hotmail.com 29.4.2013.

Ojakangas, T. 2010. Lahden kirjastossa nuoret pääsevät vaikuttamaan. Kirjastolehti 103 (4), 27.

Peck, P. 2006. Crash course in children's services. Westport, CT: Libraries Unlimited.
Portaanpään kristillinen opisto. 2012. Koulutukset. Hakupäivä 26.11.2012
<http://www.portaanpaa.fi/koulutukset/>.

Rovaniemen kaupunki. 2013. Nuorten kirjaston tilasuunnittelukilpailu on ratkennut. Hakupäivä 16.1.2013 <http://www.rovaniemi.fi/suomeksi/Palveluhakemisto/Kulttuuripalvelut/Kulttuurilautakunta/Nuorten-kirjasto---suunnittelukilpailu>.

Saarinen, P. & Korhonen, M. 2009. Lukemaan vai tietokoneelle? Nuorten lukemisharrastuksen muuttuminen 1960-luvulta 2000-luvulle. Helsinki: BTJ.

Suomen yleisten kirjastojen tilastot 2013. Hakupäivä 11.2.2013 <http://tilastot.kirjastot.fi/fi-fi/perustilastot.aspx?AreaKey=Y2011T2N402>.

Tietoyhteiskunnan lukutaidot -työryhmä. 2000. Suomi (o)saa lukea: Tietoyhteiskunnan lukutaidot -työryhmän linjaukset. Opetusministeriö. OPM työryhmien muistioita 4:2000. Hakupäivä 23.4.2013 http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2000/liitteet/opm_561_lukutaidot.pdf?lang=fi.

Tilastokeskus. 2012. Kuntien avainluvut: Lapinlahti. Hakupäivä 26.11.2012 <http://tilastokeskus.fi/tup/kunnat/kuntatiedot/402.html>.

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

Yleisten kirjastojen laatusuositus. 2010. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2010:20. Hakupäivä 16.4.2013 <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2010/liitteet/OKM20.pdf?lang=fi>.

Kysely Lapinlahden ja Varpaisjärven kirjastojen lasten ja nuorten osastoista

Olen kirjastoalan opiskelija Oulun seudun ammattikorkeakoulusta. Tämä kysely on osa opinnäytetyötä. Kyselyllä kartoitetaan käyttäjien tyytyväisyyttä Lapinlahden ja Varpaisjärven kirjastojen lasten ja nuorten osastojen tiloihin ja kalustukseen. Mieleni on tärkeä.

Täyttämällä kyselyn voi halutessaan osallistua myös arvontaan. Kaikki vastaukset käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti! Arvonnan ja kyselyn vastaukset käsitellään erillään eivätkä vastaajan tiedot paljastu lomakkeesta. Kiitos vastauksestasi!

1. Kumpaan kirjastoa pääasiassa käytät

- Lapinlahden pääkirjasto
- Varpaisjärven lähikirjasto

2. Käyn kirjastossa

Valitse yksi vaihtoehto

- 3 - 5 kertaa viikossa
- 1 - 2 kertaa viikossa
- 1 - 2 kertaa kuukaudessa
- Harvemmin kuin kerran kuukaudessa
- En käy kirjastossa (siirry suoraan kysymykseen 12)

3. Kun käyn kirjastossa, käyn yleensä... Voit valita useita

- lasten osastolla
- nuorten osastolla
- aikuisten osastolla
- musiikkiosastolla
- lehtisalissa
- käsikirjastossa
- eväspöydän ääressä pääkirjastolla

Viihtyisyys

4. Kuinka viihtyisä lasten ja nuorten osasto on?

- Todella viihtyisä
- Melko viihtyisä
- Ei kovinkaan viihtyisä
- Ei lainkaan viihtyisä, miksi? _____

5. Miten muuttaisit lasten ja nuorten osastoa viihtyisämmäksi?

6. Miten muuttaisit osastoa, jotta siellä olisi parempi tehdä läksyjä tai lueskella?

Esteettömyys ja aineiston sijoittelu

7. Kuinka tilava lasten ja nuorten osasto on?

- Tilava
- Melko tilava
- Melko ahdas
- Ahdas

8. Kuinka helppoa lasten ja nuorten osastolla on liikkua?

- Helppoa
- Melko helppoa
- Melko vaikeaa
- Vaikeaa, miksi? _____

9. Kuinka helposti löydät lasten ja nuorten uutuuskirjat hyllystä?

- Helposti
- Melko helposti
- Melko huonosti
- Huonosti, miksi? _____

10. Kuinka hyvin aineisto (kirjat, sarjakuvat, lehdet, äänitteet, dvd:t) on esillä?

- Hyvin
- Melko hyvin
- Melko huonosti
- Huonosti, miksi? _____

11. Kuinka hyvät kirjaston opasteet ovat?

- Hyvät
- Melko hyvät
- Melko huonot
- Huonot, miksi? _____

Toiveet

12. Mitä tulisit mieluiten tekemään lasten ja nuorten osastolle? Valitse kolme.

- Lukemaan
- Lainaamaan ja palauttamaan aineistoa
- Viettämään aikaa kavereiden kanssa tai yksin
- Tekemään läksyjä/opiskelemaan
- Tietokoneelle
- Kuuntelemaan musiikkia
- Tapahtumiin
- Näyttelyihin esim. taidenäyttelyt
- Pelaamaan pelejä (lautapelit tai konsolipelit esim. Wii)
- Syömään eväitä
- Jotain muuta, mitä? _____

13. Mitä uusia kalusteita tai laitteita haluaisit lasten ja nuorten osastolle? Valitse kolme.

Löhösohva

Säkkituoli

Musiikin kuuntelutuoli tai musiikin kuuntelupaikka

Pelituoli

Tietokoneita

Pelikonsoli (esim. Wii, Playstation tai Xbox)

Lautapelejä

Lainausautomaatti

Mattoja

Kuvakirjakaukaloita

Viherkasveja

Enemmän värejä

Seurustelunurkkaus

Muuta, mitä? _____

14. Pitäisikö lasten ja nuorten osastolla olla nuorille enemmän omaa tilaa, esim. oma nurkkaus?

Kyllä

Ei

En osaa sanoa

15. Mihin sijoittaisit nurkkauksen kirjastossa?

16. Pitäisikö **Varpaisjärven kirjastossa** olla paikka, jossa voi syödä omia eväitä?

Kyllä, mikä olisi sille paras paikka? _____

Ei

En osaa sanoa, ei väliä.

17. Oletko tyytyväinen **Lapinlahden pääkirjaston** eväidensyönti-paikkaan?

Kyllä

En

En osaa sanoa tai en käytä paikkaa

18. Miten muuttaisit paikkaa?

19. Pitäisikö kirjastosta saada ostaa välipaloja (esimerkiksi sämpylöitä)?

Kyllä

Ei

En osaa sanoa

20. Olen

_____ vuotta vanha

21. Olen

Tyttö

Poika

Arvonta

Täytä tähän yhteystietosi, jos haluat osallistua arvontaan. Arvonnan ja kyselyn vastaukset käsitellään erillään eivätkä vastaajan tiedot paljastu lomakkeesta. Kirjasto ilmoittaa voittajalle henkilökohtaisesti.

Yhteystietosi

Etunimi

Sukunimi

Puhelin

Ikä

Kehitetään yhdessä lasten ja nuorten osastoa!

Hyvä lapsi, nuori tai aikuinen.
Vastaa kyselyyn Lapinlahden ja
Varpaisjärven kirjastoissa
4.2.— 24.2.2013.
Voit vastata myös Internetissä
osoitteessa

bit.ly/lapinlahti

Samalla voit osallistua
kirjapalkinnon arvontaan.
Kiitos vastauksestasi!

Kyselyn avoimet kysymykset ja niiden vastaukset

Miten muuttaisit lasten ja nuorten osastoa viihtyisämmäksi?

Vastaajien määrä: 52

- siten että siellä voisi kuunnella äänikirjoja
- jotain pelejä tms. lapsille
- Mielestäni se on jo viihtyisä :)
- Sohva olisi kiva. Aikuisille nojatuoli.
- Pehmeitä nojatuoleja esim. kirjastossa lukemista varten.
- Lapsille olisi värikkäämmät ja viihtyisämmät tilat. Semmoiset lapsille sopivat, jonka he muistaisivat aina mukavana kirjasto reissuna myös tulevaisuudessa. Lapset saisivat olla mukana suunnittelemassa omaa osastoaan.
- säkkituoleja
- säkkituolit
- lisäämällä Carl Barksin kirjoja.
- Uudistaisin lukunurkkauksen. Lisäisin lukusopukoita. Piristäisin ilmettä iloisilla teksteillä. Lisäisin satuhahmoja pehmoina ja kuvina. Valmistaisin lorupusseja ja " satulaatikoita ", joiden sisällä olisi tarina sekä hahmot, joilla luetun voisi leikkiä tai esittää pöytäteatterina. Lisäisin musiikin ja satujen kuuntelu- mahdollisuuden osastolle. Keinusta, vaihtuvista lastentöiden näyttelyistä ja kirjojen teemoittain esillepanosta haluan antaa kiitosta.
- selkeyttä ja isot ohjeet... olisiko hyvä lapsille ja ehkä jo silmälaseja ja näön heikentyville vanhemmille...?!
- Olisi mukava lukea kirjoja kuplatuolissa tai riippumatossa. Kirjastonkummitus voisi vierailta useammin kirjastossa. Olisi kiva kuunnella satuja kuullokkeilla.
- Valaistusta, sekä istumapaikkoja voisi olla enemmän. Nuorille voisi olla useammin tapahtumia, näyttelyitä ja kilpailuja. Nuorten kirjojen kirjottajia olisi hauska tavata. Musiikinkuuntelu mahdollisuus voisi olla.
- Paremmat tuolit,
- Enemmän sarjakuvia

- tilan voisi muuttaa vähän niinkuin lastenhuoneeksi. sopiva värimaailma, noja-
tuoleja ja istuimia lisää, piirustus tai askartelunurkkaus jne. ja tietysti kirjat hyvin
esille.
- En tiedä koska en asioi lasten ja nuorten osastolla.
- Olisi mukava lukea lastenkirjoja kukkатуolissa.
- Olisi kiva kuunnella lastenlauluja kuullokkeilla.
- Haluaisin katsella akvaariota.
- Minusta oli kiva toivoa uusia koirakirjoja ja lainata niitä sitten kotiin.
- Haluaisin tavata kirjastonkummitusta useammin.
- ...on vaikea kuvitella näin aikuisena lasten mielihaluja...minusta ainakin on ihan
jees...
- jotain uutta pitäisi tulla...
- siellä pitäisi saada kuunnella äänikirjoja!!!!
- Sermejä tai seinäkkeitä lisää
- en mitenkään
- Joku pikku kiva nurkkaus jossa olis kaikkee löhöily sohvia ja säckituoleja nuorille
ja lapsille joku piirustusnurkkaus yms.
- Koristelin ne jonkinlaisilla vanhoilla esineillä.
- Sohvia voisi olla myös nuortenkirjojen puolella, ei vain lastenkirjojen luona.
- sen voisi erottaa jotenkin omaksi osakseen
- coca colaa kirjojen väliin
- Avarammat tilat.. Mukava kun hyllyt on lapsen tasolla.
- enemmän pehmeitä penkkejä
- en muuttais, ehkä jotain koristeita
- nuorille pelejä
- mussikkia
- enemmän tilaa (istuimia ym) lapsille. Ehkä jotain jolla saisi ääniä eristettyä muualta
(ei tarvitsisi koko aikaa pienemmille lapsille muistuttaa että olkaa hiljaa)
- Enemmän sohvia ja jotain rauhallista musiikkia
- Pöytiä enemmän ja esim. Harry Potter sarjan kaikki kirjat vois olla.
- en mitenkään
- olisi hyvät penkit
- Sinne voisi tulla enemmän lehtiä esim. Seventeen jne
- En tiedä... Ei ideoita

- Tietäisi paremmin missä kaikki kirjat on
- jos siellä olisi enemmän parempia kirjoja
- Ehkä jotain kauniita värejä ja patsaita: Esim Harry Potter:
- Pelikonsoli, nuorten nurkka, löhösohva
- Minusta se on ihan sopiva.
- -värikkäitä tekstiilejä lisää
- esim. 1 iso pehmolelu esille (ylös ettei lapset voi koskea)
- värikkäitä lasten tauluja
- En mitenkään
- Se on ihan hyvä. Selvemmat paikat kirjoille olisi mukavat. Jos vaikka lukisi aiheet niissä, kuten "kauhu" yms.
- lisää kirjoja! :)
- Maalaisin kalusteet (pöydän ja tuolit) iloisen ja kirkkaan värisiksi
- Pehmeä lukunurkkaus
- Jonkinlainen sohva tai tällanen, ehkä jonkinlaisia julisteita yms.

Miten muuttaisit osastoa, jotta siellä olisi parempi tehdä läksyjä tai lueskella?

Vastaajien määrä: 46

- laittaisin piirtämis pöydän pois
- Sinne voisi hankkia paremmin opiskeluun sopivat kalusteet.
- sohva oleskeluun.
- Läksyjen tekoon tilat ovat mielestäni hyvät. Lueskeluun olisi mukava olla hyvät ja pehmeät tuolit jossa olisi mukava istahtaa ja uppoutua kirjallisuuden maailmaan.
- korkeammat pöydät
- hyvät pöydät
- tekemällä siitä ISO!
- Mukavat tuolit/ sohva lueskelua varten.
- Omat poikani aikalailla tulivat ja tulevat kotiin tekemään läksyjä, kirjastossa käydään katsomassa kirjoja, en oikein ole tiennytkään, että siellä saa tehdä myös läksyjä...
- Läksyjen tekoon voisi olla oma paikka kirjaston perällä.
- Enemmän tilaa
- Toimistotyövälineitä, tietokoneita, ergonomisia penkkejä lisää

- kirjasto ei ole minun mielestä läksyjenteko paikka mutta lukupaikka kyllä. tilan jakaminen varmaan parantaisi rauhaa.
- En tiedä koska en asioi lasten ja nuorten osaltolla.
- ..en jaksa uskoa että muutoksilla saadaan nykyistä, tosi hyvää, muutettua läksyjen pääsääntöiseksi, tekopaikaksi, pitäisi varmaan rakentaa uusi "pytinki.....
- Ehkä uusi pöytä
- en tiedä
- Isompia pöytiä sinne.
- Sama kuin ed
- en mitenkään
- Enemmän värejä ja uusia kirjahyllyjä, pöytä jonka ääressä tehä läksyjä
- Laittaisin sinne nojatuolit tai sitten vaihtaisin pöytää vähän isompaan.
- Mukavia nojatuoleja ja pöytäryhmiä lisää.
- siirtäisin pöydän rauhallisempaan paikkaan, joka on nyt hyllyjen välissä
- jääkaappi täynnä cokista
- pari pöytää lisää, pehmeät penkit
- en tee läksyjä tai lue kikassa
- enemmän pöytiä ja niille oma nurkka.
- viihtyisyys: väriä, mukavia tuoleja ym. kodin omaisuutta
- Isommat ja korkeammat pöydät
- Pari erillistä istuinryhmää lukuhetkiä varten
- Pöydät ja tuolit puhtaiks.
- en mitenkään
- parempi pöytä ja yksityisemmät oltavat
- Enemmän pöytiä
- En mitenkään
- lisää pöytiä + tuoleja?
- rauhallisempaa
- en mitenkään
- Laittaisin osastolle yhden pöydän lisää.
- Ehkä laittaisin sinne isoja pöytiä ja penkkejä
- lisä pöytä
- en mitenkään
- Enemmän penkkejä ja pöytiä.

- Enemmän pöytiä
- Suojaisa nurkka johon iloisen värinen sohva ja pöytä koululaiskorkeudelle

Kuinka helppoa lasten ja nuorten osastolla on liikkua?

Vastaajien määrä: 68

Avoimet vastaukset: Vaikeaa, miksi?

- lastenvaunuilla ei tahdo mahtua liikkumaan
- hyllyjen välit liian ahtaita
- kori ei mahdu aina hyvin hyllyjen välistä

Kuinka helposti löydät lasten ja nuorten uutuuskirjat hyllystä?

Vastaajien määrä: 68

Avoimet vastaukset: Huonosti, miksi?

- MELKO HYVIN. Uutuuskirjoilla omat telineet, jotka tulee katsottua aina.
- Tarvitsen aikuisen apua.
- ei ole mitään esitettä tai en ole ainakaan nähnyt
- Tarvitsen aikuisen apua.
- Nuortenkirjat voisivat olla omassa uutuushyllyssään. Nuoret eivät välttämättä edes katso lastenkirjojen puolella olevaa uutuushyllyä.
- koska en etsi niitä
- huonosti esillä
- Ei lue aiheita

Kuinka hyvin aineisto (kirjat, sarjakuvat, lehdet, äänitteet, dvd:t) on esillä?

Vastaajien määrä: 66

Avoimet vastaukset: Huonosti, miksi?

- MELKO HYVIN. Kaunis, houkutteleva esillepano herättää kinnostuksen.
- koska niitä ei pakosti edes tajua
- niitä ei ole tarpeeksi

Kuinka hyvät kirjaston opasteet ovat?

Vastaajien määrä: 67

Avoimet vastaukset: Huonot, miksi?

- Harjoittelen niitä vielä.

- ei löydy kirjoja joita etsii koska on joskus/usein väärissä paikoissa.
- En tajua niistä mitään

Mihin sijoittaisit nurkkauksen kirjastossa?

Vastaajien määrä: 45

- en tiedä
- Vaikea sanoa, Lapinlahdella varmaan lukusalin viereiseen nurkkaan, ja Varpaisjärvellä tekisin muutokset jo olemassa olevaan nuorten osastoon.
- En tiedä, tilaa on koko kirjastossa liian vähän.
- Nurkkaus olisi hyvä olla kirjaston taka osastolla.
- ?
- rauhalliselle paikalle
- lehtisaliin
- YLÖSKATTOON JA SINNE VOISI NOUSTA TIKAPUILLA!
- Musiikkiosastolle.
Hyödyntäisin eteisaulaa oleskelu- ja näyttelytilana.
- nurkkaan... ;)
- Pyöreään huoneeseen (= Tila, kirjaston nurkkauksessa varauuskäynnin lähellä).
- lasten ja nuorten hyllyjen väliin, ikkunan viereen.
- Rauhalliseen nurkkaan
- nuorten nurkkaus voisi tuoda levottomuutta ja hälinää. paikan pitäisi olla lähellä lainauspistettä että työntekijät voivat sitä helposti valvoa.
- Johonkin huoneeseen, ettei melu häiritsisi muita kirjaston asiakkaita.
- Lasten ja nuortenosaston nurkkaan.
- ...paikalle, mistä virkailijalla olisi näkyvyys.....
- käsikirjastoon
- en tiedä
- Nurkkaan
- Jonnekin missä olisi vähän "syrjemmässä" kuin missä se nyt on! Se on ärsyttävää kun menee kirjastoon ja menee sohvalle siellä on pikku lapsia ja ei voi keskittyä "omaan tekemiseen"
- Jonnekin reunaan.
- Nuortenkirjojen kohdalle (fantasia- ja nuorten aikuisten kirjojen välikköön missä nyt on pöytäryhmä)

- ikkunan viereen
- Ei tällä hetkellä ole tilaa nurkkaukselle... mutta oleskelutilat pitää mielestäni olla rauhallisessa nurkkauksessa eikä keskellä osastoa.
- johonkin nurkkaan
- en tiää
- emt
- En osaa sanoa
- Jonnekin avaraan paikkaan
- nuortenosastolle
- jonnekin
- sellaiseen jossa se ei häiritsisi muita
- Nurkkaan?
- Jonnekin kaukaiseen nurkkaan
- Perälle tai sillein jos puhuu niin se ei häiritsisi muita
- 5
- Nuottihyllyn lähelle, jonnekin nurkkaan, jonka lähellä ei ole lukupaikkoja
- Jonnekin rauhaiseen paikkaan
- Lasten ja nuorten osastolle.
- nurkkaan
- Jonnekin syrjään ettei se ole tiellä
- Jonnekin takahuoneeseen
- Johonkin nuorten osaston lähistölle...
- Nuorten osastolle

Pitäisikö Varpaisjärven kirjastossa olla paikka, jossa voi syödä omia eväitä?

Vastaajien määrä: 62

Avoimet vastaukset: Kyllä, mikä olisi sille paras paikka?

- Lehtien lukusali tai huone jossa musiikki-aiheisia kirjoja säilytetään.
- en tiedä
- Piilossa salaa kirjaston muilta asiakkailta.
- Enpä oikein tiedä
- joku huone
- Takahuone

Miten muuttaisit paikkaa?

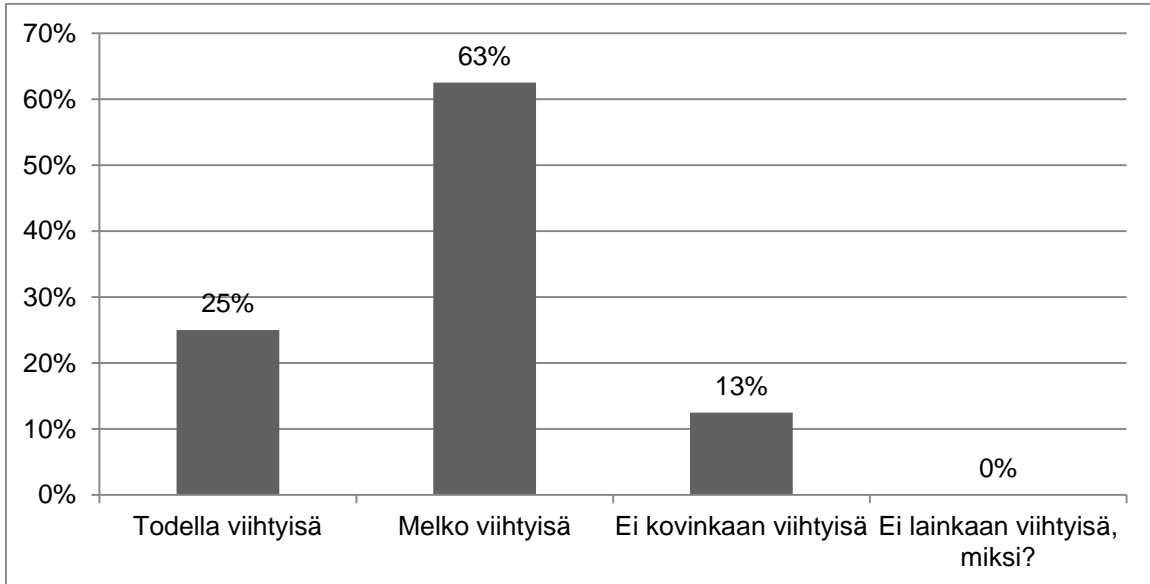
Vastaajien määrä: 27

- laittaisin sinne 'aikarajat' kun yläasteelaiset ovat siellä niin pitkään ja itsellä on nälkä.
- Hieman näkyvämmäksi. Itse en tiedä koko eväidensyönti-paikkaa. :)
- lisää tauluja
- EN MUUTTAISI ! ! ! ! !
- Kiva kuulla en tienny, että siellä on semmonen, eväitä vois myös myyä.
- Laittaisın eväıntensyöntipaikankin ihan piiloon.
- en mitenkään
- laittaisin sinne toisen pöydän tai aikarajat
- .
- en mitenkään
- En laittaisi sinne enää mitään.
- -
- Missä sellainen on?? Ikinä en ole sellaisesta kuullutkaan..
- pari pöytää enemmän syömiseen -> pöytä on aina täynnä tai siinä on joku.
- Sais olla enemmän kuin 1 pöytä eväiden syöntiin
- tuoleja
- Tuolit ovat täynnä suklaata.
- en mitenkään
- En mitenkään
- Liian pieni, siellä on liikaa jonneja juomassa energiajuomia, parempi valvonta?
- Viihtyisämmäksi
- en mitenkään
- Koristaisin pihaa ja tapahtumia voisi olla enemmän
- Laittaisın tänne lappuja, joissa olisi mitä kirjoja milläkin hyllyllä on.
- En ole edes tiennyt että sellaista paikkaa on.
- En tiedä, en ole käynyt siellä.
- Selvemäksi voisi merkitä kirjat & hyllyt ei-labyrintti-järjestykseen :)

Pääkirjaston ja Varpaisjärven lähikirjaston vastauksia eriteltynä.

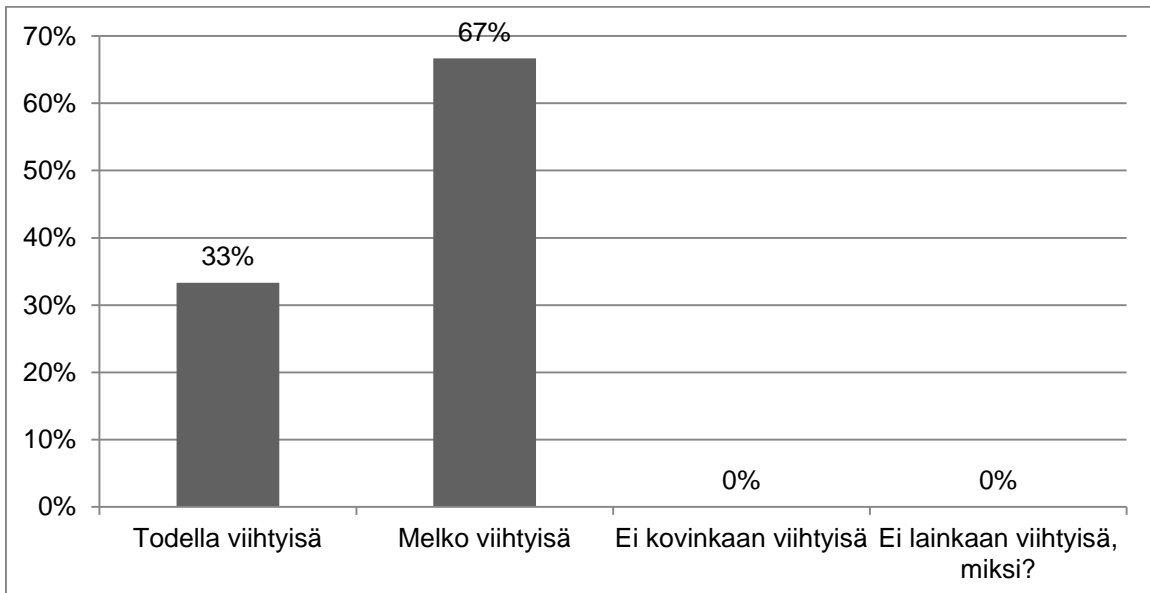
Kuinka viihtyisä lasten ja nuorten osasto on?

Pääkirjasto

Pääkirjaston lasten ja nuorten osaston viihtyisyys (n= 56)

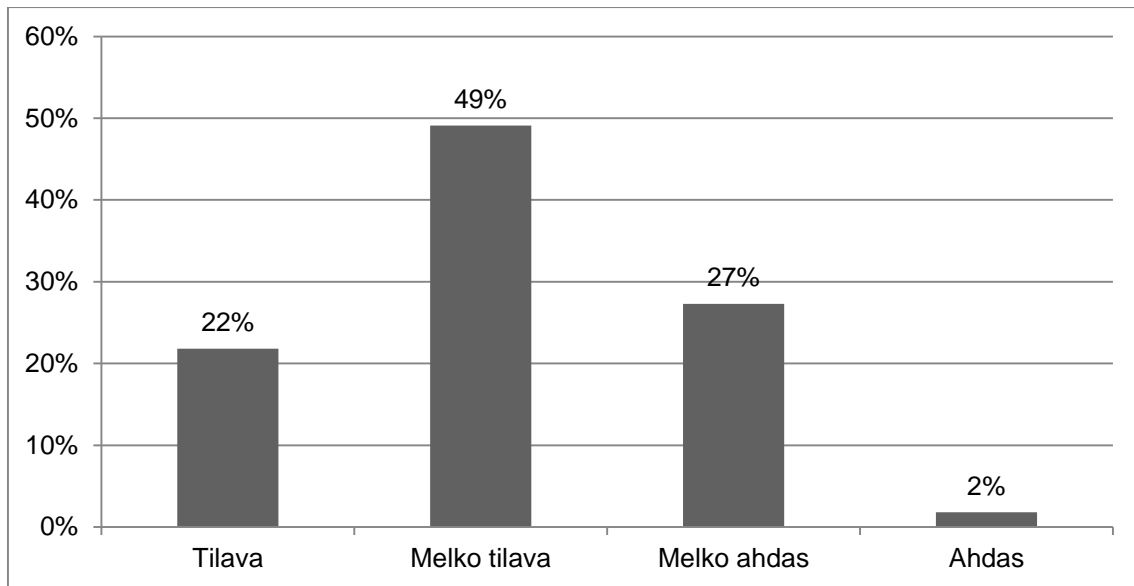
Varpaisjärven lähikirjasto

Varpaisjärven kirjaston lasten ja nuorten osaston viihtyisyys (n= 12)

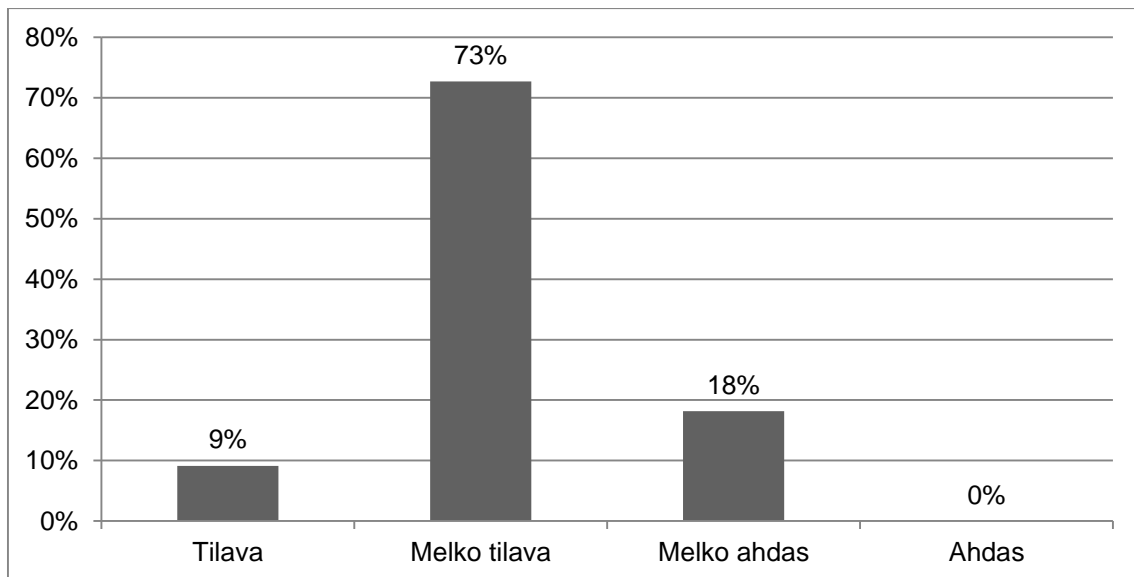
Kuinka tilava lasten ja nuorten osasto on?

Pääkirjasto

Pääkirjaston lasten ja nuorten osaston tilavuus (n= 55)

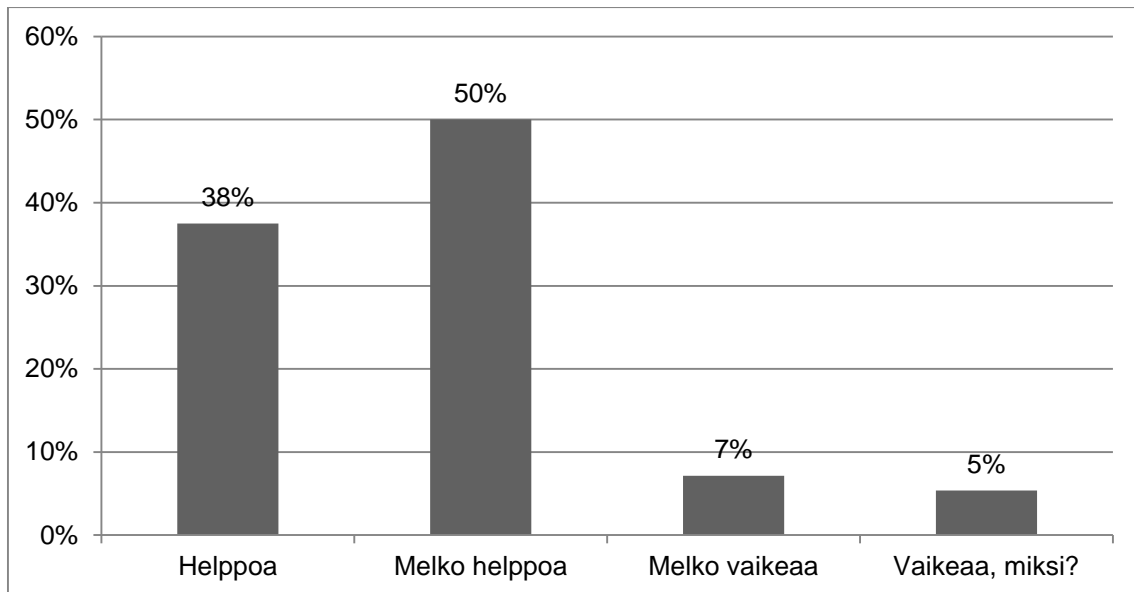
Varpaisjärvi

Varpaisjärven kirjaston lasten ja nuorten osaston tilavuus (n= 11)

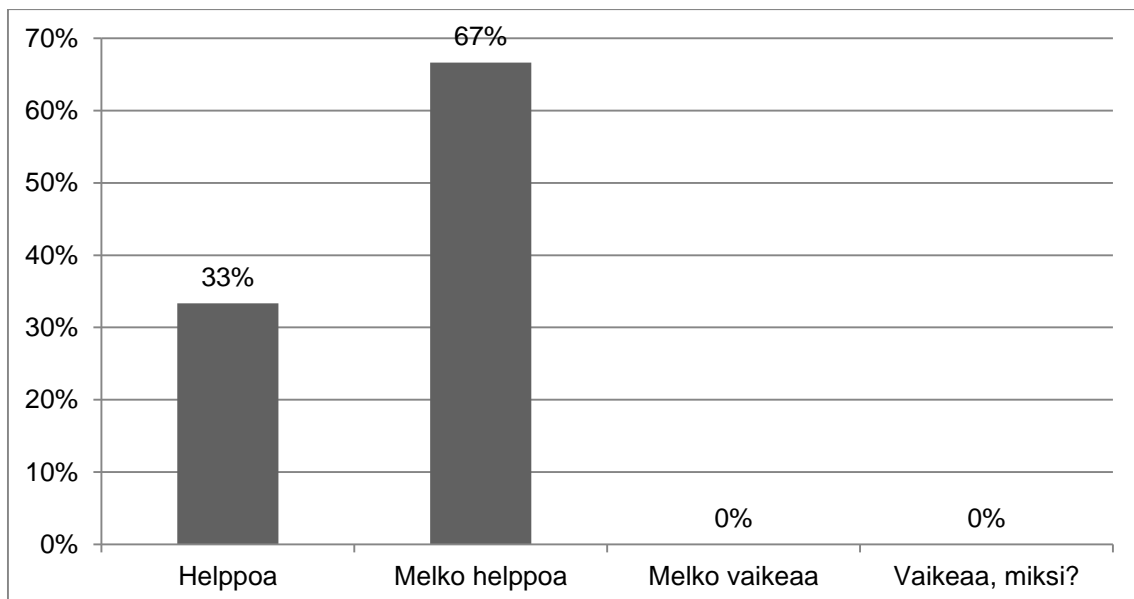
Kuinka helppoa lasten ja nuorten osastolla on liikkua?

Pääkirjasto

Pääkirjaston lasten ja nuorten osastolla liikkumisen helppous (n= 56)

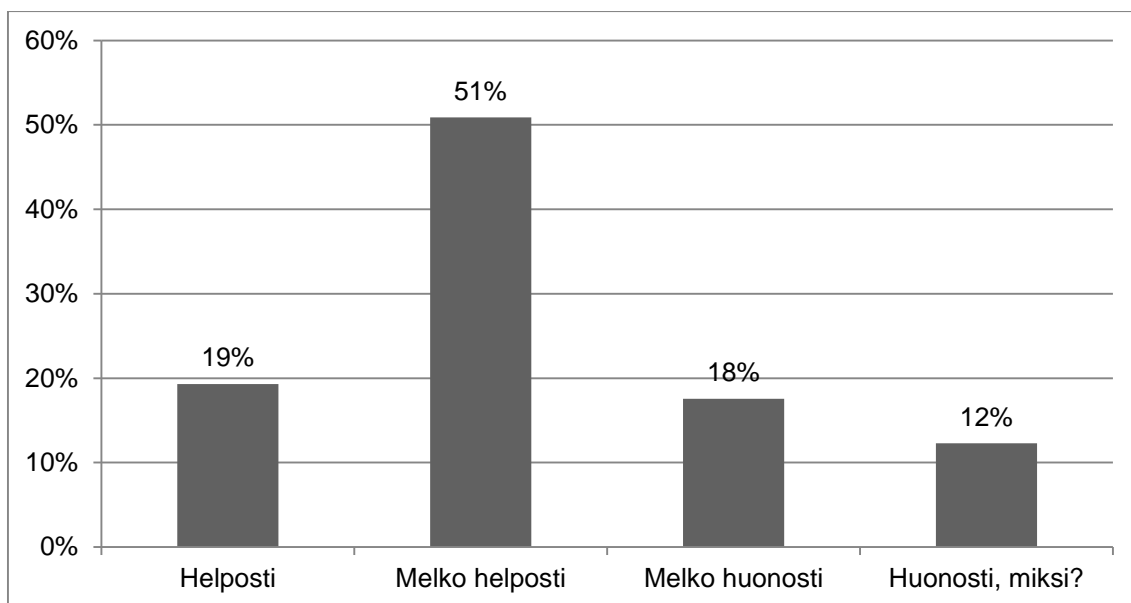
Varpaisjärvi

Varpaisjärven kirjaston lasten ja nuorten osastolla liikkumisen helppous (n= 12)

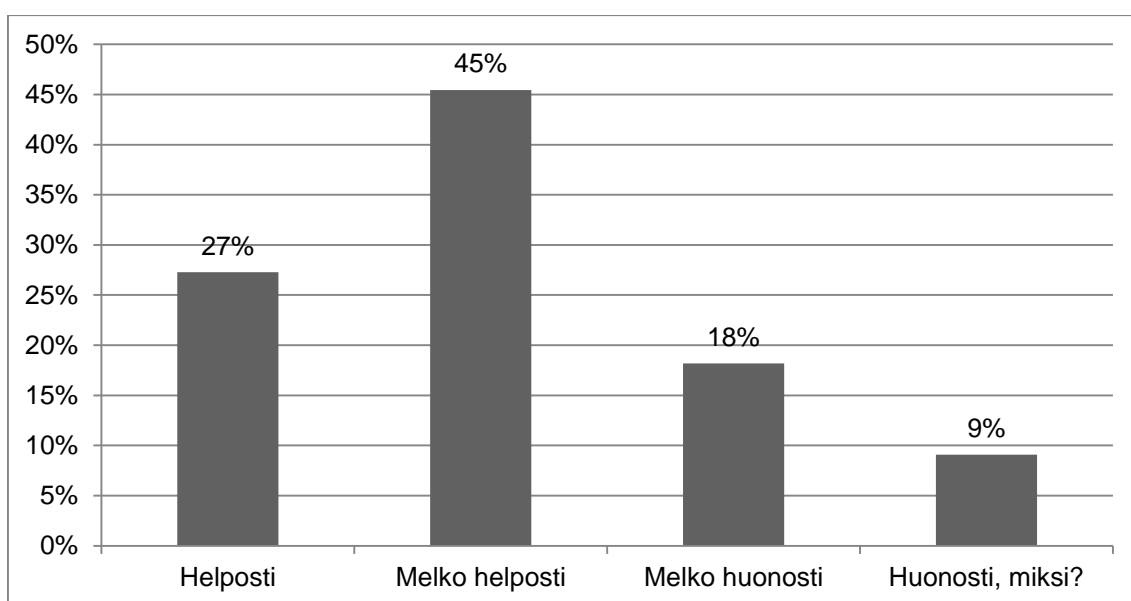
Kuinka helposti löydät lasten ja nuorten uutuuskirjat hyllystä?

Pääkirjasto

Pääkirjaston uutuuskirjojen löytäminen hyllystä (n= 57)

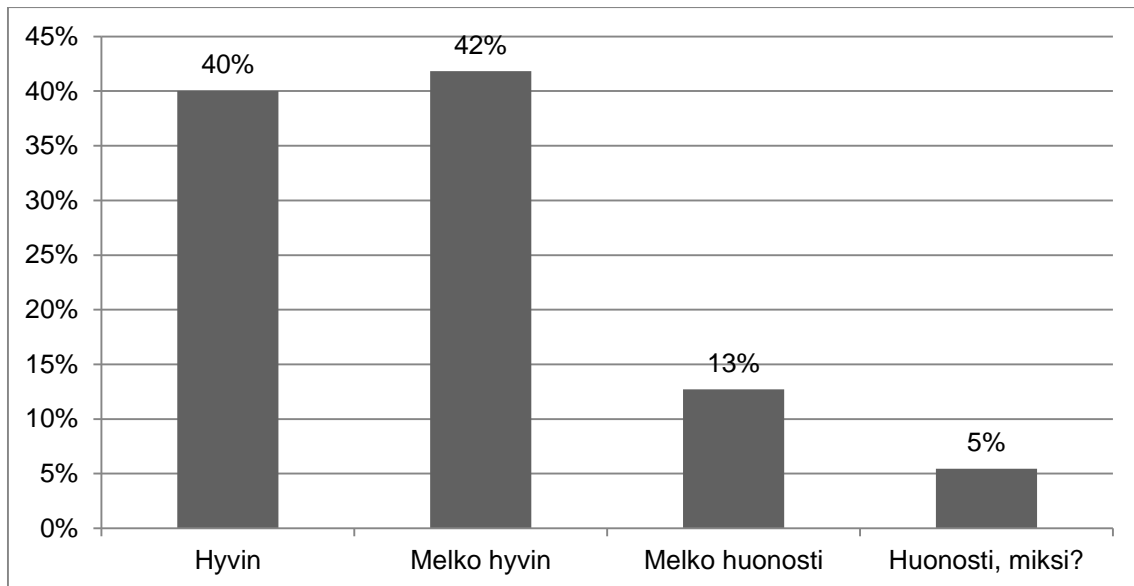
Varpaisjärvi

Varpaisjärven kirjaston uutuuskirjojen löytäminen hyllystä (n= 11)

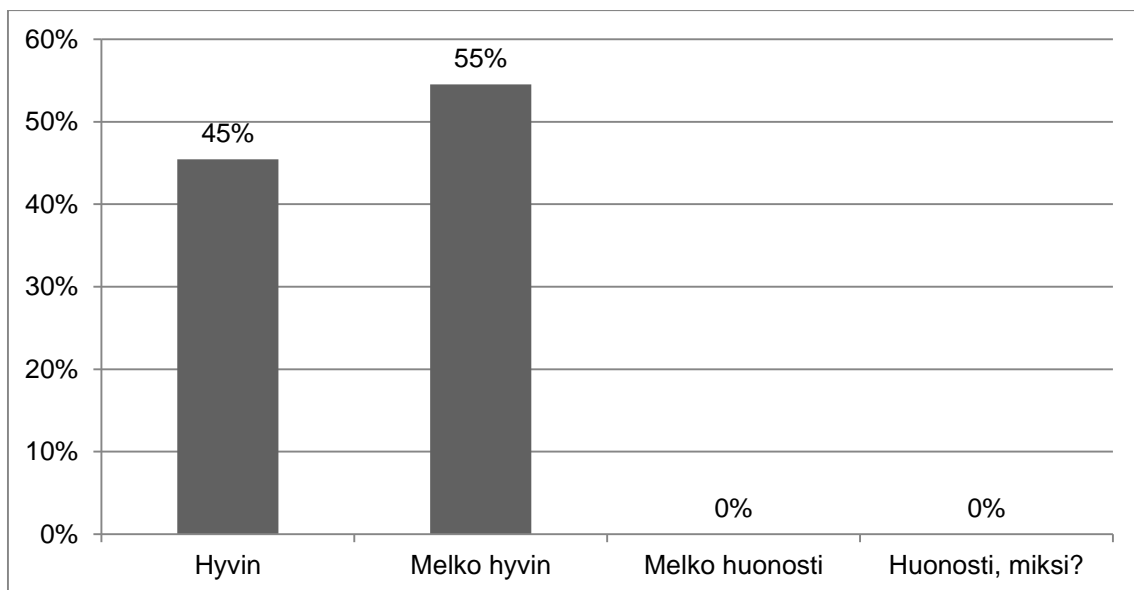
Kuinka hyvin aineisto on esillä?

Pääkirjasto

Pääkirjaston aineiston esillepano (n= 55)

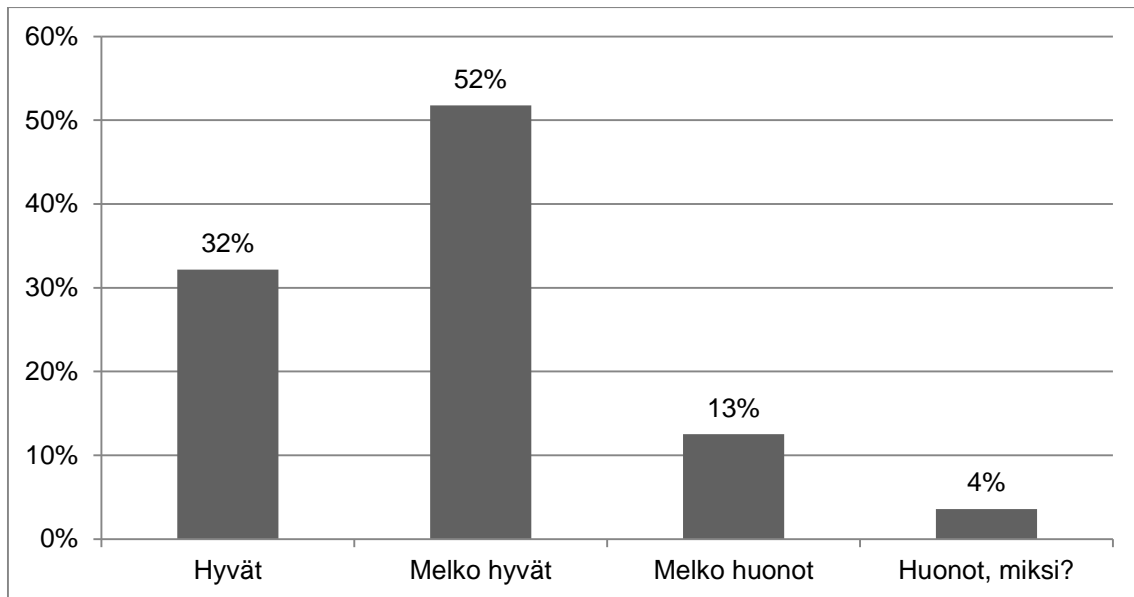
Varpaisjärvi

Varpaisjärven kirjaston aineiston esillepano (n= 11)

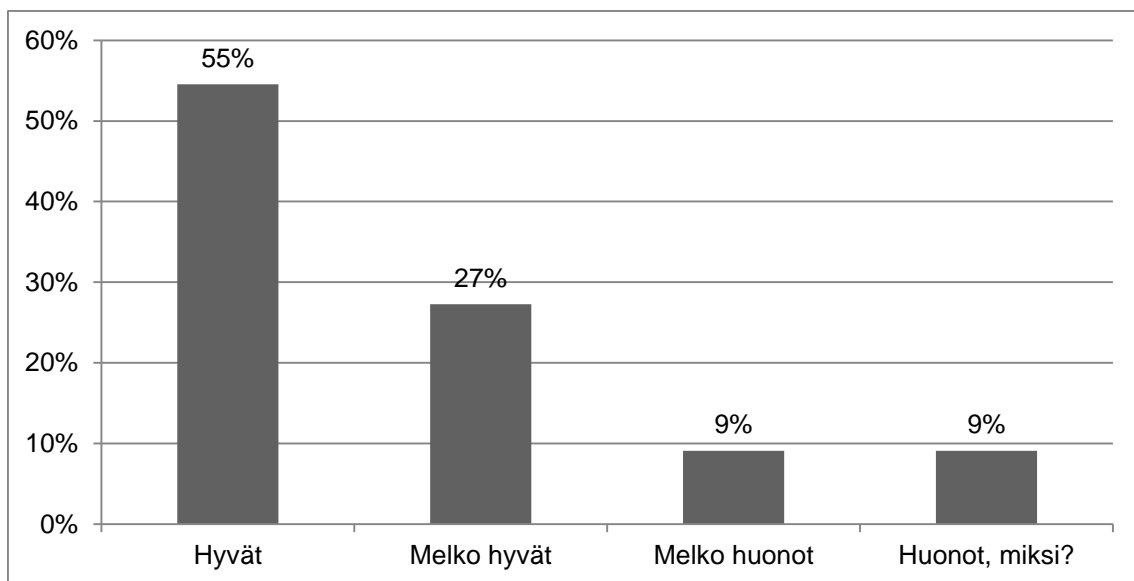
Kuinka hyvät kirjaston opasteet ovat?

Pääkirjasto

Pääkirjaston opasteet (n= 56)

Varpaisjärvi

Varpaisjärven kirjaston opasteet (n= 11)